

PAROLE

JÄÄKÄRITIEDOTUS
JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:n PERINTÖYKSIKÖN JÄSENLEHTI

1/2013 (313)

HELSINGISSÄ MAALISKU 2013

82. vsk

Historia pidettävä mielessä

Television uutiskanavat eivät tienneet 26. helmikuuta, että Hämeenlinnassa oli samana päivänä vietetty jääkäreiden paluun 95-vuotisjuhlaa ja että valtakunnallisissa sotilasparaateissa valtakunnan lippua seuraava jääkärilippu oli uusittu. Eikä löytynyt riviäkään aiheesta myöskään valtakunnan suurimmasta sanomalehdestä.

Perinneyhdistys lähetti Itellan postimerkkipalveluun kirjeen ja esitti postimerkin tekemistä lähes tyvästä jääkärien paluun 100-vuotisjuhlasta. Saimme vastauksen, ettei jääkäreiden paluun 100-vuotismuisto täytä juhlapostimerkille asetettavia kriteerejä. Jokin viikko myöhemmin julkaistiin postimerkki television Putous-pelleilysarjan näyttelijähahmosta Aku Hirviniemestä.

Helsingin normaalilyseossa, Norssissa, tarvittiin jokin viisi siten Vanhojen Norssien puheenjohtaja, valtakunnansovittelija Juhani Saloniuksen arvovaltaa, jotta joku vastarannan kiiski koulun opettajakunnasta saatiin ymmärtämään, ettei jääkäriksi lähteminen ollut arveluttava teko. Hanke saada koulun oppilaista jääkäreiksi lähteneiden nimet sisältävä kivitaulu koulun seinälle vei vuosia.

Siinä muutama esimerkki suh-

tautumisesta jääkäriliikkeeseen. Jääkärit eivät ylitä uutiskynnystä ja ovat kaukaista historiaa. Välinpitämättömyyttäkään vakavampaa on tiedon puutteeseen perustuvat ennakkoluulot, kuten Norssin tapauksessa.

Meillä on Sisifyoksen tehtävä levittää yleissivistykseltään köyhtyvään Suomeen tietoa jääkäreistä ja heidän panoksestaan itsenäisen Suomen aikaansaamiseksi. Toisaalta ei välttämättä itsenäistymisestäkään paljoa tiedetä. Itsenäinen Suomi on ollut itsestäänselvyys niin kauan, ettei sen pohtimiselle, miksi valtavan Venäjänmaan pieni kolkka on pystynyt kehittymään maailman vauraimpiin maihin kuuluvaksi valtioksi, nykypolvi paljon mieltään vaivaa.

Historian tärkeiden tapahtumien pitäminen mielessä ei ole pelkästään jääkäriperinteen vaalijoiden ongelma. Kun viisi vuotta siten vietettiin jääreiden paluun ja vapaussodan päättymiseen liittyviä tasavuotia, ei paikalla näkynyt kertaakaan valtion johtoa. Poikkeuksen teki silloinen eduskunnan puhemies Sauli Niinistö, joka tosin arvojärjestyksessä tulee heti presidentin jälkeen.

Silloiselta valtionjohdolta oli toinenkin Suomen itsenäisyydel-

le tärkeä merkkipäivä mennä huomaamatta ohi. Kun talvisodan päättymisestä tuli maaliskuussa 2010 kuluneeksi 70 vuotta, ainoa asia mitä valtioneuvosto järjesti oli seminaari yhdessä Helsingin Sanomien kanssa. Ja siihenkin valtiovalta tuli mukaan vasta jälkijunassa.

Nykyiseltä valtionjohdolta on odotettavissa parempaa. Onhan silloinen eduskunnan puhemies nyt tasavallan presidentti. Ja vastaavasti valtioneuvoston kanslia on käynnistänyt hyvissä ajoin valmistautumisen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlien ja siihen liittyvien tapahtumien juhlamiseen.

Jääkäriperinteen vaalijat ovat olleet tässä asiassa hyvissä ajoin liikkeellä laatiessaan oman 100-vuotisjuhlastrategiansa. Huomioitavaa riittää moneksi vuodeksi. Jääkärien koulutuksen alkamisesta tulee 2015 kuluneeksi 100 vuotta. Ja vasta viisi vuotta myöhemmin, 2020, tulee kuluneeksi sata vuotta Tarton rauhasta, joka päätti Suomen ja Neuvosto-Venäjän välillä vallinneen sotatilan.

Meillä on lähivuosina paljon tehtävää.

Jukka Knuuti

Kansikuva: Vasta naulattu Jääkärilippu ohimarssissa lääninhallituksen edessä.
Kuva: Paavo Mikkonen

27 naulaa uuteen jääkärilippuun

Jääkärien paluun 95-vuotisjuhla Hämeenlinnassa

Uudistettu jääkärilippu saa ensimmäisen naulansa. Naula numero 1 oli puolustusvoimien naula ja sen löi tehtävänä mukaisesti puolustusvoimain komentaja kenraali Ari Puheloinen sotakamreeri Teuvo Mahrbergin avustamana.

Jääkärien paluuta 95 vuotta sitten juhlittiin 26 helmikuuta Hämeenlinnassa poikkeuksellisen juhlavissa puitteissa. Juhlan yhteydessä naulatitiin uudistettu, järjestyksessä neljäs jääkärilippu. Lippu muistuttaa mahdollisimman paljon lipun alkuperäistä muotoa, josta lipun edellisessä painoksessa oli etäännytty. Juhlavaa nauлаustilaisuutta Verkatehtaan au-

Hämeenlinnan raatihuone.

Hämeenlinna-kokonaisuus (s. 3–10)
tekstit Jukka Knuuti
kuvat Paavo Mikkonen, Helena
Miettinen ja Raimo Latvala

ditoriossa kunnioitti läsnäolollaan satapäinen yleisö. Uusi lippu pääsi heti töihin paraatiin ja ohimarssiin, johon jääkäriperinnejoukko-osastojen lisäksi osallistui joukkue Bundeswehriin Wachbataillonista sekä JP27:n perinneyhdistyksen alaosastojen lipuista koostunut lippulinna. Paraatista siirryttiin raatihuoneelle vastaanotolle, ja jääkäriilikeen juhlapäivä päättyi komeasti Panssari-soittokunnan konserttiin.

On kulunut 95 vuotta suomalaisten jääkärien kotiinpaluusta Kuurinmaalta ja Saksasta, muistutti Jääkärisäätiön puheenjohtaja prikaatikenraali **Asko Kilpinen** toivottaessaan vieraat tervetulleiksi nauлаamaan lippua Verkatehtaan suureen auditorioon. Tervetuloitotukset tulivat suomen lisäksi ruotsiksi ja saksaksi.

– Jääkärien vuosisata päättyi viimeisen jääkäriin, jääkärikenraali Väinö Valveen siirtyessä täältä ikui-

suuteen maaliskuussa 1995. Helsingin Sanomat kirjoitti pääkirjoituksessaan kenraali Valveen siunauspäivänä: ”Kun Jääkäripataljoona 27:n viimeinen jääkäri on kuollut, kansakunta on valmis myöntämään, että jääkärit muodostivat kansallisen itsenäisyystaistelun ytimen sisällissodassa ja toisen maailmansodan aikana, ja heidän saavutuksiaan voi verrata mihin tahansa menestyneen vapautusarmeijan työhön”.

Jääkärilipun juhlanan nauлаuksen jälkeen Jääkärisäätiön luovuttaessa lipun Hämeen Panssaripataljoonan haltuun säilytettäväksi pataljoonan komentajan virkahuoneessa, sanoi Kilpinen: ”Jääkärilippua kannetaan valtakunnallisissa paraateissa Itsenäisyyspäivänä 6.12. ja Puolustusvoimien Lippupäivänä 4.6. kunniapaikalla heti kolmikielekkeisen valtiolipun jälkeen. Jääkäriperinnejoukkoihin kuuluva Hämeen Panssaripataljoona asettaa paraateissa Jääkärilipulle lippuvartion”.

Naulaustilaisuuden terävää päätä oikealta Pertti Laatikainen, varapuhemies Pekka Ravi, Asko Kilpinen, Ari Puheloinen, Rainer Glatz, eversti Harri Kauppinen sekä pormestari Bernhard Diedrichsen.

Naulaajien joukossa Saksan jalkaväkiliito

– Naulaajien joukossa ovat myös Saksan Jalkaväkiliiton, Hohenlockstedtin kunnan ja ensimmäisen Jääkäريلipun vihkimispaikan, tämän päivän Latvian edustajat. Kaikkien naulaajien taustat kertovat jääkärien ja Jääkäريلipun historiasta sekä sitovat naulattavan lipun tämän päivän ja tulevaisuuden puolustusvoimiin. Naulattua Jääkäريلippua kannetaan tänään Jääkäriperinnejoukkojen paraatissa paraatijoukon kärjessä. Viimeisenä joukko-osastolippuna kannetaan paraatissa lippujoukkueen saattamana Saksan Bundeswehlerin Wachbatillonin lippua.

Suomen puolustusvoimille jääkärilippu ja sen säilyttäminen puolustusvoimien käyttämien lippujen eturivissä symboloi jatkuvuutta, sillä se kytkee kulloisenkin nykyhetken puolustusvoimien syntyhistorian alkuaikoihin, sanoi puolustusvoimien komentaja, kenraali **Ari Puheloinen** lipun saattosanoissaan. Myös Puheloinen käytti kolmea kieltä.

– Jääkärilippu symbolisoi myös puolustusvoimien lojaalisuutta valtiollalle muistuttamalla meitä jääkärien lojaalisuudesta eduskunnalle ja sen asettamalle itsenäisyysenaatille.

– Kun muistetaan, kuinka laajasti jääkärit edustivat taustaltaan kaikkia kansankerroksia, jääkärilippu symboloi myös tämän päivän puolustusvoimien yhteyttä kaikkiin suomalaisiin, muistuttaen meitä siitä, kuinka tärkeää on, että Suomen

puolustusvoimat on kaikkien kansalaisten puolustusvoimat ja on lähellä tavallista kansalaista.

– Ja lopuksi – jääkärilippu muistuttaa meitä perinteiden tärkeydestä. Parhaillaan käynnissä olevassa puolustusvoimauudistuksessa joukkoja ja esikuntia puretaan, mutta niiden perinteiden ylläpitoa jatketaan. Se on osa meidän identiteettiämme.

– Näillä ajatuksilla voimme kytkeä jääkärilippuun liittyvän monivaiheisen historian kaikkine vaiheineen puolustusvoimien tähän päivään ja myös päinvastoin – kytkeä puolustusvoimat laajempaan historialliseen kokonaisuuteen. Puolustusvoimat toteuttaa jääkärien perinteitä ja arvoja ja pitää huolen jääkärilipusta tulevaisuudessakin.

Lipun naulaajat saivat vasaran pienoismallin

Uudistettu jääkärilippu kiinnitettiin tankoonsa 27 naulalla, kuinkas muuten. Operaation sujui hyvin organisoituna joutuisasti. Juhlamenojen ohjaaja kapteeni **Antero Rättö** kutsui naulaajat vuorollaan tehtäväänsä. sotakamreeri **Teuvo Mahrberg** antoi naulaajalle vasaran ja osoitti lyötävän naulan. Sen jälkeen naulaaja siirtyi kirjoittamaan nimensä naulauskirjaan ja lopuksi koko operaatiosta päävastuun kantanut **Ari Parkkola** ojensi naulaajalle pienoismallin äsken käytetystä työkalusta.

Naula numero 1 oli puolustusvoimien komentajan naula ja sen löi kenraali Ari Puheloinen. Jääkäri-

Naula numero 2 kuului Jääkärisäätiölle. Sen löi säätiön puheenjohtaja Asko Kilpinen. JP27:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja Pertti Laatikainen lyö naulan numero 3

▲ Verkatehtaan auditorion kaikki paikat olivat täynnä. ▶ Mikä olisi maanpuolustusjuhla ilman Uosukaisia, valtioneuvos Riitta Uosukainen ja Topi Uosukainen.

säätiön naulan numero 2 löi säätiön puheenjohtaja prikaatikenraali Asko Kilpinen. Toinen prikaatikenraali **Pertti Laatikainen** löi perinneyhdistyksen puheenjohtajana 3. naulan.

Jääkärien lasten naulan, numero 4, löi **Marjo Kervinen**. Hänen isänsä oli jääkärieversti **Teuvo Merikallio**. Jääkärien jälkeläisten naulan N:o 5 löi **Ruben Laguksen** pojantyttärenpoika varusmiesalikersantti **Edward Enckel**, sotaveteraanien naulan N:o 6 löi varatuomari **Antti Heiskanen**. Vapaaehtoisten naisten naulan N:o 6 löi Sotilaskotiliiton varapuheenjohtaja **Tuuli Kuutti**.

Naulat N:o 8–13 kuuluivat perinnejoukko-osastoille ja niiden komentajat vasaroivat ne seuraavasti: Hämeen panssaripataljoona evl. **Riku Suikkanen**, Jääkärikykistöröykmentti evl. **Mika Holma**, Karjalan jääkäripataljoona evl. **Rainer Kuosmanen**, Kymen jääkäripataljoona evl. **Petri Olli**, Lapin jääkäripataljoona evl. **Oula Asteljoki** ja Uudenmaan jääkäripataljoonan evl. **Jukka Jokinen**.

Pioneeriaselajin naulan N:o 14 löi pioneeritarkastaja, eversti **Harri Kauppinen** ja varusmiesten naulan numero 15 alikersantti **Antti Sasi**.

Hohenlockstedtilla oma naula N:o 16

Jääkärien kouluttajan naulan N:o 16

löi Saksan jalkaväkiliiton puheenjohtaja, kenraaliluutnantti **Rainer Glatz**. Hohenlockstedtin naulan N:o 17 löi pormestari **Bernhard Diedrichsen**. Latvian naulan numero 18 löi Latvian Suomen suurlähettiläs **Juris Bone**, sijaitsihan Libau, nykyisin Liepaja, Latviassa.

Vaasan kaupungin naulan N:o 19 löi kaupunkineuvos **Håkan Nordman**. Seurakunnan naulan numero 20 löi Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kirkkoherra **Timo Kalaja**.

Naulat 21–24 kuuluivat sponsoreille. Vasaran varressa olivat Hämeenlinnan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Sari Rautio**, Kultakeskus Oy:n toimitusjohtaja **Ilkka Ruohola**, Paloheimo Oy:n toimitusjohtaja **Martti Paloheimo** sekä Hämeenlinnan suomalaisuuden säätiön puolesta vs. kaupunginjohtaja **Juha Isosuo**.

Viimeksi tarttuivat vasaran lipun tekijät. Lipunsuunnittelija graafikko **Antti Kuusiston** naulan numero oli 25 ja lipun valmistajan, taideompelija **Paula Riuhudan** numero 26. 27:n naulan löi uuden lipun hankkimisesta raskaimman vastuun kantanut Päijät-Hämeen osaston puheenjohtaja, everstiluutnantti evp. **Ari Parkkola**.

Kun naulat olivat paikallaan, ruuvasi Parkkola lipputangon alaosan paikalleen. Saatoimme todeta, että jatko-osassa oli matalat kierteet,

Saksan jalkaväkiliiton puheenjohtaja kenraaliluutnantti Rainer Glatz antoi tervehdyksensä yhteydessä palan Berliinin muuria symbolina siitä, ettei vapaus tunne rajoja. Lahjan otti vastaan Asko Kilpinen.

Tasavallan presidentin tervehdys Jääkäripataljoona 27:n kotiinpaluun 95-vuotisjuhlassa

Hyvät jääkäriperinteiden vaalijat,

Esitän teille parhaimmat tervehdykseni ja toivotan menestystä uudelle jääkärilipulle kantajineen.

Lähes 1900 nuorta suomalaista miestä hakeutui ensimmäisen maailmansodan aikana Saksaan saamaan sotilaskoulutusta. Suomen suuriruhtinaskunnasta jääkärikoulutukseen hakeutuneet nuoret näkivät maailmansodan tarjoaman ainutkertaisen mahdollisuuden Suomen itsenäistymiselle, ajatukselle joka oli elänyt suomalaisten mielissä aikaisemmissakin historiamme vaiheissa.

Jääkärien merkitys oli kiistaton sodissamme, joissa heitä toimi erityisesti keskeisissä komentajatehtävissä. Sotaa edeltävinä vuosikymmeninä heidän vaikutuksensa oli tärkeä luotaessa itsenäiselle Suomelle puolustuslaitosta. Talvi-, jatko- ja Lapin sodissa palveli vielä lähes 800 jääkäriä sekä rintaman että kotirintaman tärkeissä tehtävissä. Heistä kaikkiaan 49 saavutti kenraalin arvon ja 20 palkittiin Mannerheim-ristillä. Sotilaallisten ansioidensa lisäksi jääkäreitä palveli monissa yhteiskunnallisesti merkittävässä tehtävissä. Jääkäreiden kädenjälki näkyy vielä tänäkin päivänä yhteiskunnan eri sektoreilla.

95 vuotta sitten saapui Suomeen jääkäreiden pääjoukko, Jääkäripataljoona 27. Tänäkin päivänä naulatavalla jääkärilipulla on tärkeä rooli perinteiden vaalimisessa. Jääkärit kokivat vahvana sukupolvensa velvoitteen tehdä kaikki mitä voitiin vaikeuksien voittamiseksi. Jääkärien esimerkki sopii oivallisesti myös tähän päivään: Uskallus astua epävarmuuteen, usko parempaan tulevaisuuteen ja vastuunkanto viitoittavat valoisaan tietä tuleville sukupolville.

Toivon teille menestystä tärkeässä tehtävässänne jääkäriperinteiden vaalimiseksi. Menestyäkseen tulevaisuudessa, isänmaamme tarvitsee jääkäreiden tien kaltaisia polkuja ja niiden edelleen viitoittajia.

Sauli Niinistö
Tasavallan presidentti

joten tanko kestää varmasti. Nyt valmiin lipun Ari Parkkola luovutti säätion puheenjohtajalle Asko Kilpiselle. Hän puolestaan luovutti lipun sitä säilyttävän perinnejoukon eli Hämeen Panssaripataljoonan komentajalle, everstilutnantti Riku Suikkaselle. Suikkaselta lippu siirtyi tehtävänsä hoitamaan lippuvartiolle.

Jääkärien muisto yhdistää Itämeren piirin maita

Jääkärien muisto yhdistää Itämeren piirissä toimivia maita. sanoi perinneyhdistyksen puheenjohtaja prikaatikenraali Pertti Laatikainen nauлаustilaisuuden päätteeksi. ”Tätkin tilaisuutta kunnioittaa Saksan, Ruotsin, Viron ja Latvian edustajat. 100 vuotta sitten alkanut toiminta osoittaa monilla tavoin, että kansainvälinen yhteistyö mahdollistaa arvojemme ja yhteiskuntamme puolustamisen mahdollistaa arvojemme ja yhteiskuntamme puolustamisen.

– Kiitän uudistetun lipun hankintaan ja tämän tilaisuuden järjestelyihin osallistuneita Jääkärisäätiötä sekä muita tukijoita. Erityinen kiitos Hämeenlinnan alaosastolle ja sen puheenjohtaja Ari Parkkolalle. Tänäkin nauлаttu lippu siunataan Liepajassa 8.6.2013 – samassa Pyhän Kolminaisuuden kirkossa, jossa alkuperäinen lippu vihittiin tammiukuussa 1918.

– Tämä lipunnaulaus on lähtölaukaus Jääkärien 100-vuotistapaaleen muistoksi järjestettäviin tilaisuuksiin. Päätapauhtumia ovat Jääkärien koulutuksen aloittamisen 100-vuotismuistotilaisuus Saksassa Hohenlockstedissa helmikuussa 2015 ja Jääkärien kotiinpaluun juhla Vaasassa helmikuussa 2018. Lisäksi alaosastot järjestävät alueellisia tilaisuuksia eri puolilla Suomea. Julkaisemme juhlateoksen vuonna 2016.

Maamme-laulun jälkeen jääkärilippu poistui odottamaan vain hetken kuluttua alkavaa ensimmäistä tehtävänsä, paraatia ja ohimarssia.

VARAPUHEMIES PEKKA RAVI

Vasta jääkärien paluu mahdollisti hallituksen armeijan perustamisen

Eduskunnan toinen varapuhemies Ravi muistutti eduskunnan tervehdysesä, ettei menneisyyttä ja sen tapauhtumia koskaan pidä arvioida nykypäivän näkökulmasta, vaan aina tulee muistaa sen ajan poliittinen ilmapiiri sekä taloudellinen ja yhteiskunnallinen toimintaympäristö vuoteen.

– Edelleen on erilaisia näkemyksiä vuoden1918 Suomen historian vaiheista. Suomen itsenäisen historian suuria saavutuksia on kansallinen eheytyminen itsenäistymisemme ja vapaussota-kansalaissodan jälkeen.

– Jääkärien kouluttaminen Saksassa oli vapaaehtoisille riski, sillä Saksa oli sodassa Venäjän kanssa. Jääkärien koulutus, jääkärien pääosan kotiinpaluu 95 vuotta sitten ja heidän toimintansa sodan aikana asettuinkin poikkeuksellisen merkittävään kansalliseen ja kansainväliseen käännekohtaan

Vasta jääkärien kotiinpaluu loi mahdollisuuden perustaa Suomeen suorituskyyinen armeija venäläisjoukkojen karkottamiseksi ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen palauttamiseksi, sanoi varapuhemies Ravi.

KENRAALILUUTNANTTI RAINER GLATZ

Yhteenkuuluvuutemme näkyy kriisinhallinnassa

”Katse historiaan osoittaa, että suomalaisilla ja saksalaisilla jääkäreillä on yhteiset juuret ja identiteetti”, sanoi Saksan jalkaväkiliiton tervehdysesä sen puheenjohtaja, kenraaliluutnantti Rainer Glatz.

”Jääkäriiliike ja jääkärihenki kuvastivat aselajia ja vaikuttavat edelleen tänä päivänä jääkärijoukoissa. Rakkaus kotiin ja Isänmaahan oli näiden nuorten miesten voima. Tämä voima vaikutti myös saksalaisten jääkärien mielessä heidän taistellensa vapaussodassa Napoleonin joukkojen miehitystä vastaan kaksisataa vuotta sitten aivan, kuten suomalaiset jääkärit lähes sata vuotta myöhemmin.”

– Jääkärijoukot olivat aikansa edelläkävijöitä. Samankaltainen palveluksen itsestäänselvyys ja sotilaallinen velvollisuudentunto kätkevät todennäköisesti sisäänsä puolustusvoimiemme sotilaiden läheisen yhteenkuuluvaisuuden salaisuuden.

– Olkoon Bundeswehriin Wachbattalionin kunniaosaston osallistuminen suomalaisten jääkärien tämän päivän perinnejuhlallisuuksiin osoitus yhteenkuuluvaisuudesta ja molemminpuolisesta arvostuksesta. Yhteenkuuluvaisuus korostuu ja näkyy päivittäin kriisinhallinnassa, jossa suomalaiset ja saksalaiset sotilaat toimivat rinnakkain ja täyttävät tehtävänsä tämän päivän maailman kriisialueilla sanoi kenraaliluutnantti Glatz.

PUOLUSTUSMINISTERI CARL HAGLUND

Jääkärien sotilastaidon elementtejä elää edelleen puolustusvoimissa

Minulle henkilökohtaisesti Jääkäriiliike edustaa ensisijaisesti esimerkkiä uskosta omiin mahdollisuuksiin sekä aloitteellisuutta tehdä itse merkittäviä ponnistuksia ja uhrauksia arvokkaina pitämiensä asioiden eteen, sanoi puolustusministeri Carl Haglund puhuessaan Hämeenlinnan torille järjestäytyneille paraatijoukoille ja satapäiselle yleisölle.

Jääkärien esimerkin soisin olevan kaikilla nykypäivän suomalaisilla mielessä.

Jääkärien rooli ja merkitys maamme puolustukselle on tunnettu ja tunnustettu. Jääkärit muodostivat nuoren kansakuntamme puolustusvoimien selkärangan ja toisen maailmansodan aikaan useissa keskeisissä sotilastehtävissä palveli jääkäritautaisia upseereita. Merkittävä osa jääkäreistä teki sotien ulkopuolella elämäntyönsä siviilielämässä ja siten osallistuivat merkittävällä tavalla suomalaisen yhteiskunnan rakentamiseen.

Jääkärien oppimasta sotilastaidosta ja sotilaskulttuurista moni elementti elää edelleen Suomen puolustusvoimissa ja sotilaskulttuurissamme. Vahvimmin jääkäreiden jälki näkyi rintamalla Talvi- ja Jatkosodissa. Jääkäreiden kautta suomalaiseen sotilasjohtamiseen juurtui periaate joukkojen johtamisesta edestä käsin. Oma esimerkki oli jääkärien johtamisen kulmakiviperiaate joukkojen johtamisesta edestä käsin.

Ministeri Haglund osoitti sanansa erikseen saksalaiselle Wahtbattalionin osastolle ja kiitti heidän osallistumistaan paraatiin. Hän muistutti suomalaisten ja saksalaisten yhteisestä historiasta. Ilman Saksan apua eivät jääkärit olisi voineet hankkia kykyä johtaa Suomen puolustusvoimia viime sodissa.

EVERSTILUUTNANTTI ARI PARKKOLA

Lippu palannut mahdollisimman lähelle alkuperäistä muotoaan

Nyt naulatassa jääkärilipussa on pyritty palaamaan mahdollisimman lähelle alkuperäistä jääkärilippua, kertoi everstiluutnantti Ari Parkkola lipun historiasta.

Tuomari Fritz Wetterhoffin esityksestä lipun malliksi päätettiin valita preussilaisen kaartin valiojoukkojen lippu. Lipun pohjaväriksi tuli valkoinen ja ns. Mantovan ristin väriksi sininen. Miksi sininen väri? Sininen ja valkoinen eivät olleet tuohon aikaan vielä Suomen värit. Jääkärinvihreä väri olisi ollut luonnollinen valinta. Sen vaihtuminen siniseksi voi johtua siitä, että sopivan väristä silkkikangasta ei vain löytynyt. Valinta osui joka tapauksessa siniseen väriin. Sinivalkoinen sopii erinomaisesti jääkärien lipun väriksi, tulihan siitä myös Suomen värit.

Jääkärilipun keskuskuvio on autonomian aikainen, hieman tyylitelty Suomen vaakunaleijona. Vaakunakilpeä koristaa ajalle tyypillinen ruhtinaskruunu. Vaakunakuviossa on kuitenkin eräs erikoisuus. Jääkärien leijonalla on kaksi häntää. Lipun valmistajalle on annettu jostakin syystä malliksi kaksihäntäinen vaakuna.

Lipun kulmiin tulivat Preussin kotkat ja niiden yläpuolelle tekstit ”Pro Gloria et Patria”. Kotkakuviot osoittivat joukon kuuluvan Preussin kuninkaan armeijaan.

Hankkeen toteuttajaksi esitettiin Berliinissä suomalaista professori Gösta Hahlia ja hänen saksalaissyntyistä rouvaansa Hedwigiä, joka olisi ompelutyön tehnyt yhdessä Berliinissä asuvien suomalaisten naisten kanssa. Työ aloitettiin, mutta kireä aikataulu pakotti kuitenkin kääntymään berliiniläisen Rudolf Hertzogin taidekutomon puoleen. Lippu valmistui juuri ennen pataljoonan rintamalle lähtöä toukokuussa 1916 ja se luovutettiin pataljoonan komentajalle majuri Maximilian Bayerille. Hän päätti, että lippu luovutetaan pataljoonalle vasta kun jääkärit olisivat kunnostautuneet taistelukentällä. Lopulta suomalaiset saivat Jääkärilipun vasta pataljoonan hajottamisen yhteydessä valatilaisuudessa 13. helmikuuta 1918 Liepajan Pyhän Kolminaisuuden kirkossa. Jääkärilipusta tuli ensimmäinen itsenäisen Suomen joukko-osastolippu.

Alkuperäinen lippu on valmis-

Lippu on luovutettu Hämeen panssaripataljoonan lippuvartiolle. Valkokankaalle heijastettu kuva osoittaa sinisen ristin hie- man liian tummaksi. Kävi kuten alkuperäisen lipun kanssa: Mantovan ristik- tuli sopivan vihreän kan- kaan puuttuessa sininen.

tettu kahdesta erillisestä kankaasta, jotka on ommeltu yhteen. Niiden väliin on ommeltu musta kangas. Ymmärtääkseni ratkaisu ei ole aivan tavallinen. Alkuperäinen lippu on hyvin paksu. Esitän oman arva- ukseni miksi näin on käy- nyt. Lippuun on ommeltu kahdeksan kotkakuvioita. Vahingossa on ommeltu kah- deksan samanlaista kuvio- ta. Kun kotkat on ommeltu paikoilleen vastakkaisella puolella olevat kotkat eivät menekään päällekkäin vaan

musta kuvio näkyy lipun läpi. Tä- män ongelman ratkaisemiseksi oli helpompi laittaa musta kangas lippu- kankaiden väliin kuin ommella uu- det neljä kotkaa.

Nyt naulattu lippu on tehty yh- destä kankaasta, jolloin kotkakuviot on ommeltu kirjomalla läpi. Kotkat ovat samassa kohdassa lipun kum- mallakin puolella. Alkuperäisestä lipusta poiketen uusi lippu on val- mistettu lippukankaasta, joka takaa paremmin lipun kestävyuden ja pi- tää sen näyttävänä koko lipun käyttö- iän. Silkkikankaan käyttöä tutkittiin, mutta riittävän kestävä kangasta ei löydetty. Lipussa käytetty näyttävä metallilanka asettaa kankaan kestä- vyydelle poikkeuksellisen kovat vaa- timukset. Uudessa lipussa on jonkin verran alkuperäistä tummempi si- ninen väri. Käytettävissä olevista si- nisistä kankaista ei löytynyt täysin vastaavaa väriä.

Lipun suunnittelusta on vas- tannut Antti Kuusisto Panssaripri- kaatista yhdessä lipun valmistajan taideompelija Paula Riihuhdan kans- sa. Sotamuseon puolesta työtä on val- vonut suunnittelija Liisa Kontiainen.

Teuvo Mahrberg ja Antti Kuusisto tarkistavat, että kaikki on valmista ennen lipun juhlallisen naulausseremonian alkamista.

KARI J TALVITIE

Lippua seuraten

Everstiluutnantti Ari Parkkola on kuvannut puheenvuorossaan Hämeenlinnassa jääkärilipun vaiheita. Lipun saaminen joukon eteen on ollut – ja on edelleen – sotilasyhteisön luonnollinen tavoite. Suomalaisten nuorukaisten lähtiessä ensimmäisen maailmansodan aikana sotilaskoulutukseen Saksaan heidän mielessään saattoi taustalla hulmuta tuolloin käytössä epävirallisesti ollut leijonalippu, jossa kullankeltaisen vaakunaleijona oli punaisella pohjalla. Sinivalkoinen väripari oli vasta tulossa. Ymmärrettävästä syystä punaisella lipulla oli eri merkitys jääkäreiden palatessa Suomeen vuonna 1918. Joka tapauksessa jo ensimmäisenä koulutusvuonna 1915 Lockstedter Lagerissa sotilaskoulutusta saaneet suomalaiset tulevat jääkärit ilmaisivat halunsa saada joukkonsa kärkeen oman lipun.

Kuten tiedämme, pataljoonan komentaja majuri Maximilian Bayer otti Berliinissä toukokuussa 1916 valmistuneen lipun haltuunsa ja hän katsoi, että suomalaiset jääkärit saisivat lippunsa vasta sen jälkeen, kun olisivat kunnostautuneet rintamalla. Lipun luovutus siirtyi ja majuri Bayer komennettiin toisiin tehtäviin. Lopulta suomalaiset saivat jääkärilipun vasta pataljoonan hajottamisen yhteydessä valatilaisuudessa 13. helmikuuta 1918 Liepajan Pyhän

Kolminaisuuden kirkossa. Lippu oli naulattu kolme päivää aikaisemmin pataljoonan viimeisen paraatin yhteydessä. Tämän jälkeen kapteeni Eduard Ausfeld lakkautti pataljoonan.

Valatilaisuudessa Pyhän Kolminaisuuden kirkossa jääkärilippua kantoi jääkäriväpeli Antti Isotalo ja lippu-upseereina olivat jääkärikapteeni Johan Viktor Ahlroth (Arajuuri) ja Viktor Alonzo Sundman. Lipun vihki pataljoonan pappi, jääkärivänrikki Hannes Anttila. Kaksi jääkäriä kustakin perusyksiköstä, Suomen armeijan majuriksi ylennetyn Erik Jernströmin johdolla, vannoi jääkärilipun äärellä uskollisuudenvallansa Suomen hallitukselle. Saman kirkkoon viemme kesäkuussa Hämeenlinnassa naulatun jääkärilipun siunattavaksi.

Jääkärilippu saapui jääkäreiden pääjoukon mukana Vaasaan 25. helmikuuta 1918 ja se oli seuraavan päivän paraatissa jääkäreiden edessä, kun nämä olivat viimeistä kertaa yhdessä ennen siirtymistään rintamajoukkoiksi kouluttajatehtäviin. Luonnollisesti jääkärilippu oli myös mukana sodan päätösparaatissa Helsingissä 16. toukokuuta 1918.

Alkuperäinen jääkärilippu luovutettiin säilytettäväksi Sotamuseoon 25. helmikuuta 1928. Sitä käytettiin jatkossa ainoastaan kaikkien tärkeimmissä muistotilaisuuksissa.

Viimeisen kerran alkuperäinen jääkärilippu oli kunniapaikalla Hämeenlinnassa 8. syyskuuta 1957 kaatuneiden upseerien patsasta vihittäessä. Pian tämän jälkeen, 23. helmikuuta 1958 valmistettiin uusi jääkärilippu, joka oli käytössä 5. toukokuuta 1997 saakka.

Vuodesta 1989 alkaen tärkeimmissä juhlatilaisuuksissa esillä on ollut painettu jääkärilipun kopio. Senkin valmistaminen edellytti suurta ammattitaitoa. Se luovutettiin 25. helmikuuta 2000 Hämeen Jääkäripataljoonan haltuun ja siitä on käytetty marssilippuna virallisissa paraatitapahtumissa. Organisaation muuttumisen jälkeen jääkärimarssilippu on ollut Hämeen Panssaripataljoonan hallussa. Lippu on vähitellen tullut käyttöikänsä loppuun. Tästä eteenpäin painetun lipun sijaan joukon edessä liehuu käsityönä tehty jääkärilippu.

Nyt valmistunut jääkärilippu on avaus jääkäriyhteisön satavuotisjuhlaan, jonka viettämisen aloitamme virallisesti marraskuussa 2014.

Tässä vaiheessa on aika osoittaa kiitoksen sanat koko ”ketjulle”, hankkeen vetäjälle Ari Parkkolalle, Kanta-Hämeen osastolle, Antti Kuusistolle, Liisa Kontiaiselle ja tietenkin Paula Riihuhdalle, jonka käten työ on saanut konkreettisen lopputuloksen.

Uusi jääkärilippu ensimmäisessä katselmuksessaan. Paraatissa oli mukana JP27:n perinneyhdistyksen paikallisosastojen lippujen muodostama lippulinna. Yhdistyksen ja paikallisosastojen lippujen yhteisiintymisen lienee laajin kautta aikojen.

Uusi jääkärilippu joutui heti töihin Saksalaisjoukkue mukana paraatissa

Ohimarssi ei ollut vielä alkanut, kun Hallituskatua itään katsoen silmiin tuli sykkähdyttävä näky. Jääkärilippu oli kuin varkain ilmestynyt mäen päälle Panssaripataljoonan lippukomppanian kärjessä. Lippu liehui komeasti ja auringonpaiste korosti uuden lipun puhdasta valkoista ja sinistä.

Jääkärilipun johtaman marssiosaston jälkeen seurasivat jääkäreiden perinnejoukko-osastot lippujensa jäljessä. Paraatin ottivat vastaan lääninhallituksen edessä puolustusministeri Carl Haglund, prikaatikenraali Asko Kilpinen, vs. kaupunginjohtaja J. Isosuo sekä sotaveteraani, varatuomari Antti Heiskanen.

Perinnejoukko-osastoja seurasi saksalaisen Wachbataillonin joukkue, joka veti magneetin tavoin katseita puolueensa. Mantteleihin pukeutuneina ja vanhanmallisine pulttilukkokivääreineen he erosivat jo ulkonaaisesti maastopukuisista rynnäkkökiväärein varustetuista suomalaisista. Marssiosaston moitteettoman suorat ruodut ja kivääriotteiden täsmällisyys jo sellaisenaan

osoittivat, että he ovat ammattisotilaita. Saksassahan ei enää ole varusmiehiä.

Viimeisenä marssiosastona oli JP27:n perinneyhdistyksen lippulinna. Kun siinä oli yhdistyksen lippu ja kymmenen alaosaston lippua, se taisi olla perinneyhdistyksen lippujen kaikkien aikojen suurin joukkoesiintyminen.

Ohimarssin jälkeen siirryttiin torin toiselle puolelle raatihuoneelle Etelä-Suomen sotilasläänin ja Hämeenlinnan kaupungin isännöimälle vastaanotolle. Kuohuviiniä ja paikallisherkkuja nauttien saattoivat juhlavieraat vaihtaa vaikutelmia ja kokemuksia jääkäriperinteen juhlapäivien tapahtumista.

Wehrmahtin Wachbataillonin marssiosastosta huomasi, että miehet ovat ammattisotilaita. Varusmiehiä ei Saksassa enää ole. Joukot järjestyneinä katselmukseen. Lähinnä JP27:n perinneyhdistyksen lippuja ja niiden jälkeen Wachbataillon. Taustalla olevassa raatihuoneessa vieraat tapasivat toisiaan vastaanotolla.

Jos Pekka Rantalan ansiolista kirjoitettaisiin niin se olisi monta A-nelosta, sanoi varapuheenjohtaja Kari J Talvitie pienoisjääkäريلipulla palkitusta Rantalasta.

Ansiomerkin saajat vasemmalta: Osmo Suominen, kultainen; Markku Louekari, Lasse Hokkala, ja Simo Isotalo hopeinen sekä Markku Aherto ja Erkki Mäntylä pronssinen. Oikealla hopeisen ansiomerkin saanut Kari J Talvitie.

Vuosikokous jakoi tunnustuksia ansioituneille jäsenille

Juhlapäivän aamulla ehdittiin viedä läpi perinneyhdistyksen vuosikokous komeissa puitteissa, Hämeenlinnan raatihuoneella, valtuuston istuntosalissa.

Kokous eteni sujuvasti ja muodostui lähinnä tunnustusten jakotilaisuudeksi.

Puheenjohtaja **Pertti Laatikainen**

nen ojensi **Osmo Suomiselle** hänelle jo vuosi sitten myönnetyn kultaisen ansiomerkin numero 35. Hopeisen ansiomerkin saivat (merkin numero suluissa) **Markku Louekari** (102), **Lasse Hokkala** (103), **Simo Isotalo** (104), **Mika Albertson** (105), **Pirjo Nuottimäki** (107) sekä **Kari J. Talvitie** (108). Albertson ja Nuottimäki eivät olleet paikalla.

Pronssisen ansiomerkin numero 62 sai **Markku Aherto**, numeron 63 **Matti Hietalahti** (ei ollut paikalla) sekä **Erkki Mäntylä** numeron 64.

Etelä-Pohjanmaa oli juuri saanut valmiiksi viirinsä. **Juhani Pasi** ja **Pekka Rantala** luovuttivat sen yhdistykselle liitettäväksi Jääkärikansliassa olevaan paikallisosastojen viirien rivistöön.

Martti Ehrnrooth puolestaan luovutti Vaasan viirin kokousta johtaneelle **Sami Sihvolle** tämän taannoisen 80-vuotispäivän johdosta. Lisäksi Ehrnrooth totesi, että tällaisen aurinkoisena päivänä, millainen Hämeenlinnassa oli, olisi hyvin voitu viettää tänään Vaasassakin kerrankin kauniilla ilmalla. Mutta tietysti sitten viiden vuoden kuluttua Vaasassa ilma on taas täynnä lunta ja jäätä.

Myös Pekka Rantala kuului päivän merkkihenkilöihin. Hänelle luovutettiin ansioistaan pienoisjääkäريلippu.

Normaaliin kokouskäytäntöön liittyen kuultiin toimintakertomus ja annettiin hallitukselle tili- ja vastuuvapaus.

Vuosikokouksen presidium. Vasemmalta Kari J Talvitie, Pertti Laatikainen ja Sami Sihvo.

Perinneyhdistyksen uusi puheenjohtaja Jääkärien työn arvopohja veti yhdistykseen

Prikaatikenraali Pertti Laatikaisen virallinen kuva puolustusvoimien kotisivulla.

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys on viimeinen yhdistys, jonka jäsenmaksun maksamisen lopetan. Näin kertoo sitoutumisestaan yhdistykseen uusi puheenjohtaja Pertti Laatikainen. 55-vuotias prikaatikenraali jatkaa kenraaliputkea yhdistyksen johdossa. Laatikainen toteaa yhdistyksen hyvin organisoituneeksi ja uskoo sen selviävän tulossa olevien 100-vuotistaipaleeseen liittyvien juhlien järjestämisestä.

Laatikaisen toi mukaan jääkäri-liikkeeseen osallistuminen jääkärien koulutuksen aloittamisen 90-vuotisjuhliin vuonna 2005 Hohenlockstedtissa. ”Sain siellä yhteyden perinneyhdistykseen ja käsityksen myös säätiön toiminnasta ja liityin jäseneksi. Suurin syy on jääkärien työn taustalla oleva arvopohja, eli se mitä jääkärit ovat tehneet itenäisytemme eteen ja minkälaisena

esimerkkinä he ovat vielä tämänkin päivän nuorisolle ja yhteiskunnalle. ”Kun vuonna 2005 perehdyin tämän päivän jääkäriyhteisöön ja kun kuulun moneen muuhunkin yhdistykseen, päätin että tämä on sitten se viimeinen yhdistys, jonka jäsenmaksun maksamisen lopetan. Perehtyminen jääkäriliikkeeseen oli tavallaan herätys siitä, missä meidän juuremme ovat. Hohenlockstedtissa oli helppo samaistua jääkäreiden maailmaan, kun näin missä heitä on koulutettu ja miten he ovat yli 90 vuotta sitten eläneet tietämättä Suomen itsenäistymisestä ja tulevaisuudesta.”

Puheenjohtaja Laatikainen on tyytyväinen yhdistykseen: Lähtökohtaisesti tämä yhdistys toimii hyvin. Se on organisoitunut tehokkaasti, kun sillä 16 alaosastoa. Lisäksi meillä on tämä oma lehti, Parole. Ja nyt meillä on hyvä strategia, joka nivoutuu 100-vuotistaipaleeseen eikä sitä kannata yhtäkkiä ryhtyä reivaamaan.

Olen ehtinyt ensimmäisen kuukauden aikana paneutua 100-vuotisjuhlastrategiaan ja todennut sen etenevän hyvin. Hämeenlinnan osasto on tehnyt uuden lipun aikaansaamiseksi upeaa työtä. Kirjaprojekti on käynnistynyt ja siinä näyttää olevan hyvät resurssit käytössä ja säätiön tuki takana. Meillä on kesäkuussa Liepajassa lipun vihkiminen, mitä taas Helsingin osaston valmistelee. JP27:n perinneyhdistys ei ole sen hallitus, vaan alaosastot, joilla jokaisella on omat vastuunsa ja ne tekevät oman osuutensa. En näe tällä hetkellä mitään ongelmia toiminnassamme.

Puheenjohtaja innostaa jäsenten värväykseen

Uusi puheenjohtaja haluaa innostaa alaosastoja uusien jäsenten rekrytointiin. 100-vuotisstrategian puitteissa voidaan tuoda esille jääkärien

Eteläisin palveluspaikka Jerusalem

■ Tällainen upseeri johtaa nyt perinneyhdistystä miehen itsensä kuvaamana:

35 vuotta on kulunut siitä kun varusmiespalvelus alkoi. Ehkä olen profiloitunut pääkaupunkiseudun puolustajaksi, koska useimmat palveluspaikat ovat olleet täällä. Olen opiskellut, asunut ja tehnyt työtä 16 vuotta Santahaminassa ja pääesikuntapalvelua on kertynyt noin yhdeksän vuotta. Tämänhetkinen työni Etelä-Suomen sotilasläänin komentajana on neljäs komentajatehtäväni. Olen ollut yhteensä kymmenkunta vuotta komentajatehtävissä. Ensin Lahdessa Puolustusvoimien Urheilukoulussa, sitten Kaartin Jääkäriyrykmentissä. Sen jälkeen tuli tehtävä Reserviupseerikoulun johtajana sitten tämä virka Etelä-Suomen Sotilasläänin komentajana. Eteläisin palveluspaikkani on ollut Lähi-itä, missä olen palvellut sotilastarkkailijaorganisaatiossa kaksi vuotta. Ensimmäistä kertaa palvelin Libanonissa ja Syyriassa 1990–1991, jolloin käytiin Persian lahden ensimmäinen sota. Seuraava vaihe oli 2000–2001 ja silloin taas alkoi In-

tifada, jolloin olin Jerusalemissa.

Vaan mitäpä tekee työssään Etelä-Suomen sotilasläänin komentaja: Vastuualueena on eteläisen rantamaan puolustaminen ja siihen liittyvät operatiiviset tehtävät, kuten tilannekuvan ylläpito, johtamisvalmiuden säilyttäminen, valmius perustaa joukot ja ottaa ne johtoon sekä käynnistää puolustus, jos tilanne niin vaatii. Toinen tehtävä on asevelvollisten kutsunnat ja niihin liittyvät aluehallinnon viranomaistehtävät. Kolmas tehtäväalue on kaikkein näkyvin mutta vähiten aikaa vievät valtiolliset edustustehtävät, jotka ovat tämän viran erityspiirre.

Entä kun kenraali on vapaalla? ”Elämässä on kolme tärkeää asiaa eli oma perhe, ystävät ja harrastukset. Perheeseen kuuluu vaimo ja kolme lasta. Harrastuksiin kuuluu metsästys ja liikunta. Perusliikuntamuodot ovat lenkkeily ja talvella hiihto. Tärkeä osaa vapaa-ajasta on myös Pohjois-Kymenlaaksossa sijaitseva kesäpaikka.”

JP27:n perinneyhdistyksen hallitus koolla in corpore Jääkärikanssiassa. Herrat vasemmalta Paavo Mikkonen, Pertti Laatikainen, Martti Ehrnroth, Ari-Ilmari Iisakkala, Kari J. Talvitie, Markku Aherto, Ari Parkkola ja Arno Hakkarainen.

perinnettä ja elämäntyötä nuorille kouluissa ja varuskunnissa. Alaosastojen kannattaisi lähestyä kouluja 100-vuotisjuhliin tapahtumiin liittyen. Aika perinteisiä muotoja on noudatettava. Ei tässä varmaan kenelläkään mitään muuta viisastenkiveä ole. Haasteena on se, että toimintamuotomme ovat suunnattu lähinnä omalle jäsenistölle. Kannattaisi ehkä miettiä jotain ulkopuolisille suunnattua toimintaa ja pohtia, miten saadaan muita toimijoita tulemaan mukaan.

Voisivatko muut toimijat olla esimerkiksi ”like minded” -järjestöjä, kuten jo nyt yhteistyötä tekevät Vapaussodan perinneliitto, Vapaussodan huoltosäätiö, Suomen Lot-taperinneliitto, Suojeluskuntien ja Lotta Svärdin Perinteiden liitto, Vapaussodan invalidin muistosäätiö, Akateemisen Karjala-seuran perinneyhdistys sekä Tammikuun 28. päivän säätiö? Eikö JP27:n perinneyhdistyksen paikka olisi tässä joukossa? Tähän hiukan provokatoriseen kysymykseen puheenjohtaja ei ota kantaa, joskaan ei myöskään suoralta kädeltä torju sitä.

Entäpä jos jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhlien yhteydessä jostain joukko-osastosta tehtäisiin JP27:n perinneyksikkö? Puheenjohtaja ryhtyy äänen pohtimaan hänelle heitettyä ajatusta. ”Vapaussodassa oli kuusi jääkäri rykmenttiä ja nykyisin meillä on kolme joukko-osastoa, joiden nimessä esiintyy sana jääkäri, Kaartin jääkäri rykmentti, Utin jääkäri rykmentti ja Jääkäriprikaati. Minun tietääkseni mikään niistä kanna suoraan JP27:n perinteitä. JP27 profiloituu siihen, mitä jääkärit tekivät Suomen rajojen ulkopuolella ensimmäisessä maailmasodassa. Nyt vaalitaan niitä jääkärien perinteitä, jotka liittyvät jääkärien elämäntyöhön suomalaisessa sotaväessä.

Perinneasioista on puhuttava pitkään

”Than hyvä idea, josta kannattaisi keskustella. Esimerkiksi Kaartin jääkäri rykmentti on Suomen nuorin joukko-osasto. Sen perinteet tulevat Uudenmaan Jääkäripataljoonan ja Kaartinpataljoonan kautta. Onko jostain herkkyyksikysymyksiä siinä, että

JP27 on ulkomailla toiminut joukko. Nopeasti ajateltuna ei ole. Perinneasiat ovat kuitenkin sen tyyppisiä, että niistä kannattaa keskustella aika pitkään. Joka tapauksessa pohdinnan arvoinen asia.”

Entä mitä tämän päivän sotaväen henkilökunta ja varusmies tietää jääkäreistä? ”Ihan hyvä kysymys. Tämä on haaste, johon pitäisi vastata. Tämähän nousi esimerkiksi viime syksyn suunnittelu- ja vaalikokouksessa, kun todettiin, ettei meillä ole ajantasaista aineistoa jääkäreistä. Meillä on perinnevitriinejä, mutta kyllä niitä voisi perustaa ainakin niihin joukko-osastoihin, joissa jääkäri perinteitä vaalitaan. Varusmiehille voisi pitää tietoisuutta tästä toiminnasta. Sen olen käynnistänyt jo nyt, että pyritään aikaansaamaan yhtenäinen jääkäri liikettä koskeva tietoisuus- ja oppituntiaineisto.”

Yksi herkkä kysymys jääkäri liikkeen yhteydessä on, mitä sotaa käytiin 1918. Laatikainen kertoo, että Vapaussodan 95-vuotistilaisuudessa Laihialla melkein jokainen puhuja käsitteli tätä aihetta. Valtiovaltaa edustanut puhuja puhui vapaussodasta ja kansalaissodasta. Joku toinen taas puhui pelkästään vapaussodasta ja perusteli sen omista lähtökohdistaan. Itse olen tavannut käyttää, viimeksi viime itsenäisyyspäivänä, sanontaa: Venäläisten karkottamisesta alkanut vapaussota, joka jatkui sitten kansalaissotana. Tämä on ollut hyväksytty tulkinta ja tätä myös valtiovallan edustajat ovat käyttäneet. Jääkärit kokivat erittäin raskaana sen, kun venäläisten karkottaminen oli saatu tiettyyn vaiheeseen, Suomen kansakunta jakaantui kahtia. Puolustusvoimien edustaja ei koskaan näe hyväksi sitä, että kansa jakaantuu. Asevoimat ajavat aina kansakunnan yhteen hiileen puhaltamista.

Jukka Knuuti

Viestiaselajin Grand Old Man jääkärivevsti A. R. Saarmaa

Jääkärivevsti Arthur Reinhold Saarmaa (vuoteen 1935 Stenholm) kuului viestiaselajin keskeisiin kehittäjiin itsenäisyytemme ensimmäisinä vuosikymmeninä. Hänen merkittävä roolinsa maamme radiotoiminnan uranuurtajana, useiden viestijoukko-osastojen komentajana sekä sota-ajan yhtymien viestitoiminnan johtotehtävissä antoivat hänelle aikanaan arvonimen ”viestiaselajin grand old man”. Viestirykmentissä Riihimäellä muisteltiin eversti Saarmaan toimintaa aselajin kehittämistä käsittelessä seminaarissa 21.9.2012.

Arthur Reinhold Stenholm syntyi Tuusulassa 120 vuotta sitten 23.9.1892. Koulunkäyntinsä ja opintojensa jälkeen hän liittyi Kuninkaalliseen Preussin Jääkäripataljoona 27:een tammikuussa 1916. Saksassa hän sai perusteellisen viestikoulutuksen ja osallistui mm jääkäripataljoonan ensimmäiselle radioviestittäjäkurssille. Syksyllä 1917 hänet komennettiin salaisen radiovastaanottoaseman hoitajaksi Vaasaan. Vapaussodan alussa 29.1.1918 Stenholm valtasi Vaasassa toimineen venäläisen radioaseman, otti sen valkoisen armeijan käyttöön ja toimi sen hoitajana koko sodan ajan. Asema mahdollisti valkoisen armeijan johdon ensimmäiset yhteydet ulkomaille.

Radiotoiminnan uranuurtajaksi

Vapaussodan jälkeen jääkärikapteeni Stenholm perusti Helsinkiin maamme ensimmäisen radioalan joukko-osaston, Sotalaitoksen Radiolennätinosaston toimien sen jälkeen useimpien viestijoukko-osastojemme komentajana yli kahden vuosikymmenen ajan. Hänen johdossaan olivat Kipinälennätinlaitos, Radiojoukot, Radiopataljoona ja Viestipataljoona 1. Nämä kaikki toimivat Santahaminassa. Vuonna 1934 kaikki maamme viestijoukot siirrettiin

Viipuriin, jossa niistä muodostettiin Viestipataljoona. Suuren kokonsa vuoksi joukko-osasto organisoitiin ja nimettiin Viestirykmentiksi vuonna 1938. Jääkärivevstiluutnantti Stenholm (vuodesta 1935 Saarmaa) toimi Viestipataljoonan ja Viestirykmentin komentajana aina talvisotaan saakka.

Ensimmäisinä toimintavuosinaan aina vuoteen 1925 saakka radioalan joukko-osastojen hoidettavaksi lankesi suureksi osaksi myös yleisen radiotoiminnan käynnistäminen maassamme. Joukoille alistettiin sota- ja siviilialusten sekä jäänmurtajien radioasemat, minkä lisäksi he huolehtivat myös lennätinhallituksen, merenkulkuhallituksen ja kauppa-laivaston radiotoiminnasta kouluttaen niidenkin radiosähkötäjät. Joukko-osaston henkilökunta osallistui myös radioamatööritoiminnan ja yleisradiotoiminnan käynnistämiseen maassamme. Kapteeni Stenholm osallistui suojelus kuntien radiotoiminnan käynnistämiseen ja maamme ensimmäisen radiolain valmisteluun sekä toimi koko maan radiotoiminnan valvojana vuosina 1918–26.

Evl Saarmaa laati 1920- ja 1930-luvuilla useita viestialan ohjeita ja ohjesääntöehdotuksia sekä toimi sellaista asiantuntijana ja tarkastajana. Hän toimi myös viestipalveluksen sekä sähkö- ja radiotekniikan opettajana useilla Sotateknillisen Koulun ja Taistelukoulun kursseilla. Vuodesta 1935 lähtien hän toimi myös viestimateriaalin tyyppitoimikunnan puheenjohtajana. Toimikunnan tehtävänä oli laatia esitys puolustusvoimille hankittavasta radio-, kenttäpuhelin- ja lennätinkalustosta. Ammattitaitoaan Saarmaa kehitti suorittamalla vv 1921–24 insinöörin tutkinnon Saksassa Kötchenin teknillisessä oppilaitoksessa, Sotakorkeakoulun komentajakurssin vuonna 1927 sekä ylimmälle viestijohdolle järjestetyn erikoiskurssin vuonna 1932. Lisäksi hän teki 1920-

Jääkärivevsti A. R. Saarmaa (23.9.1892–31.1.1971). Kuva lienee otettu heti sotien jälkeen. Kuvasta puuttuvat 1950-luvulla myönnettyt muistomitalit.

ja 1930-luvuilla useita varsin pitkiä ulkomaanmatkoja Ruotsiin ja Saksaan tutustuen niissä mm sotilas- ja siviiliradiotoiminnan järjestelyihin ja radioteollisuuteen.

Viestikomentajana sota-ajan korkeimmissa yhtymissä

Talvisodan aikana evl Saarmaa toimi Kannaksen Armeijan viestikomentajana. Väli rauhan aikana hän oli maavoimien viestikomentaja ja puolustusvoimien viestikomentajan sijainen. Vuonna 1941 hän perusti Viestikoulun toimien sen johtajana jatkosodan alkuun saakka. Jatkosodan alkuvaiheessa hän oli Karjalan Armeijan ja asemasodan aikana Aunuksen Ryhmän viestikomentajana Laatokan Karjalassa. Kesällä 1944 hän toimi viestikomentajana Kannaksen joukkojen komentajan johtoesikunnassa.

Sodan jälkeen eversti Saarmaa määrättiin maavoimien viestikomentajaksi, mistä tehtävästä hän jäi eläkkeelle vuonna 1947. Sen jälkeen hänet kutsuttiin Suomen Radioteollisuusyhdistys ry:n toimitusjohtajaksi, missä hän toimi vuoteen 1967 saakka.

Viestipataljoona 1:n komenta- ja upseereineen Santahaminassa 1930-luvun alussa.

Jatkosodan ylintä viestijohtoa syksyllä 1941. Vasemmalla Päämajan viestikomentaja jääkärieversti Leo Ekberg, Karjalan Armeijan viestikomentaja jääkärieversti Arthur Saarmaa ja ilmavoimien viestikomentaja majuri Veli Matti Virva.

Em tehtävän ohessa hän toimi myös Suomen Sähköteollisuuden Vientiliito Selex ry:n ja Suomen Sähköteollisuusyhdistys ry:n toimitusjohtajana. Valtion Sähköpajan johtokunnan puheenjohtajana hän toimi vuosina 1945–47.

Eversti Saarmaa osallistui aktiivisesti useiden viestialan vapaaehtoisten järjestöjen ja säätiöiden toimintaan. Näistä voidaan mainita vuonna 1945 perustettu Viestiupseerikerho ry (vuodesta 1955 lähtien Viestiupseeriyhdistys ry), vuonna 1947 perustettu Eversti A. R. Saarmaan säätiö viestitoiminnan kehittämiseksi, vuonna 1950 perustettu Viestisäätiö sekä vuonna 1963 perustettu Viestikilta ry. Jo vuonna 1927 hän perusti Radiosanonoma-nimisen radioalan aikakausjulkaisun ja toimi sen päätoimittajana vuoteen 1933 saakka.

Eversti Saarmaa palkittiin ansiostaan lukuisilla korkeilla koti- ja ulkomaisilla kunniamerkeillä, joista voidaan mainita mm 1.luokan Vapaudenristi, Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan 1.luokan ritarimerkki, Saksan Kotkan Ritarikunnan 1. luokan ritarimerkki, Ruotsin Miekkaritarikunnan 2. luokan komentajamerkki, Viron Kotkaristin 3. luokan ritarimerkki sekä Saksan Ehrenkreuz (maailmansotaan osallistuneiden muistoristi). Eversti Saarmaa kuoli 31.1.1971 ja hänet on haudattu Helsingin Hietaniemeen.

Seminaarissa arvioitiin Saarmaan merkitystä

Maavoimien viestitarkastajan eversti Juha Mattilan johtamassa Saarmaa-seminaarissa Riihimäellä tarkastel-

Kirjoittaja on eversti evp. viestitarkastaja Seppo Uro.

tiin monipuolisesti mm Karjalan Armeijan hyökkäysvaiheen johtamis- ja viestitoimintaa jatkosodan alkuvaiheessa. Historiasta siirryttiin maavoimien uudistuvan taistelutavan johtamistoimintaan ja etsittiin johtamisoppeja sodan ajan kokemuksista. Seminaarin juhlaesitelmässä allekirjoittanut palautti mieleen eversti Saarmaan monipuolisen uran keskeiset vaiheet. Osa pidetyistä esityksistä välitettiin ääni- ja kuvayhteyksiä käyttäen myös Riihimäen ulkopuolelle. Seminaaria pystyttiin seuraamaan mm Maavoimien esikunnan tiloissa Mikkelissä. Seminaarin lisäksi jääkärieversti A. R. Saarmaan muistoa vaalitaan viestijoukoissa vuosittain.

Viestiaselajille perustettiin oma ansioristi, viestiristi 1990-luvun alussa ja sen vuotuisiksi jakopäiviksi sovittiin aselajin vuosipäivä 5.3. sekä Saarmaan syntymäpäivä 23.9. Ensimmäiset viestiristit jaettiin 20 vuotta sitten 23.9.1992, jolloin tuli kuluneeksi 100 vuotta Saarmaan syntymästä. Myös Maanpuolustuksen viestisäätiö kunnioittaa eversti Saarmaan muistoa jakamalla ajoittain viestialalla ansioituneille Saarmaan säätiön ansiomitalia. Sellaisen saa mm jokaisen reserviupseerikursin viestilinjän priimus.

MAARIT
NIINILUOTO

KUINKA KORSUKOLPORTÖÖRI RAKASTUI ISOON-IITAAAN

Korsukolportööri on erikoinen knimi, joka löytyy toisen maailmansodan ajan viihdytystoiminnasta, jo talvisodan ajalta. Kuka hän oli ja mitä hän teki? Korsukolportöörin nimi löytyy ainakin säveltäjänä ja sanoittajana yhdessä jatkosodan ajan suosituimmista lauluista, nimittäin *Isosta-Iitasta* vuodelta 1943. *Isoa-Iitaa* esitettiin etenkin korsuisa ja rintamalla. Aina kaikkein pisin kaveri esitti huivipäisenä Iitaa, sotamiehen suurta rakkautta. Pienin mies seisoi hänen vieressään, soitti haitaria ja lauloi:

MAARIT NIINILUOTO KERTOO SOTA-AJAN VIIHTEESTÄ

■ Kirjailija, journalisti, suomalaisen viihteen historioitsija Maarit Niiniluoto on paljasjalkainen helsinkiläinen, Stadin friidu 2009. Hän liikkuu ympäri Suomea, myös sen rajojen ulkopuolella ja tekee pitkiä syvyys-

”Kovin isohan se Iita on,
kovin isohan se Iita on
mutta Ison-Iitan rinnalla
elo pojan ompii huoleton.”

Iso Iita oli tehty suomalaiseksi vastalauluksi *Lili Marlenelle*, joka oli alkanut valloittaa maailmaa kun saksalaisten Belgradin sotilaslähetin oli valinnut sen hyvän yön levykseen. *Lili Marlene* yhdisti ensimmäisen maailmansodan ajan runon, johon Norbert Schultze oli tehnyt sävellyksenä. Gramofonilevyllä sen oli laulanut tuntematon kabareetähti Lale Andersen jo 1938. Sen sanoma hiljaisesta naisesta, joka odottaa miestään kasarmien edessä, katuvalon loisteessa, vetosi molempien maailmansotien ajan ihmisiin.

Schultzen tunnelmallinen sävelmä nousi illan hiljaisuudessa, taisteluiden tauottua globaaliksi iskelmäksi, joka puhutteli kaikkialla

Euroopassa ja Englannissa ja levisi Yhdysvaltoihin asti. Jokaisen sotilaan unelma oli, että häntä odotti salaperäinen nainen. Se antoi myös naiskuuntelijoille lohtua, että mies palaa sodasta, kerran. Ja siihen asti ainakin ikävöi häntä.

Suomessa *Lili Marlene* ilmestyi myös nimellä *Liisa pien ja Lyhdyn alla*. Mannerheimia ei tämä alun perin saksalainen schlaageri kiinnostanut

ennen kuin hän kuuli englantilaisten levyttäneen sen. Vaikka Olavi Paavolainen etsi levyä kuumeisesti, laulua ei Mikkelistä löytynyt. Sen jälkeen meni Suomen Yleisradioon käsky, että levyn on tultava illalla klo 20.

Savon murrekirjailija Kalle Väänänen (1888–1960) oli taas oman alansa uranuurtaja jo YH:n aikana ja päätoimisesti talvisodan alusta lähtien. Tämä Savolaista sanarieskoo julkaisut kirjailija oli syntynyt Kuopiossa, muuttanut Viipuriin kolmivuotiaana ja päässyt sieltä ylioppilaaksi 1907. Hän työskenteli Viipurissa luonnonhistorian ja maantiedon lehtorina vuosina 1929–44 ja sodan jälkeen Lappeenrannassa.

Viänäs-Kalle oli omalaatuinen persoonallisuus, joka kirjailijan uteliaisuudella oli mukana kaikkialla. Itsensä liian vanhaksi sotapojaksi tunteva, kuitenkin liian nuorekkaaksi ukonrahjukseksi arvioiva Kalle Väänänen pukeutui sangattomiin silmälasihinsa ja suojeluskuntalai-

sukelluksia populaarikulttuurin historiaan 1900-luvun kuplettikaudesta aina 2000-luvulle asti tuodakseen esiin viihteen kerroksellisuudet ja juuret.

Helsinkiläisen lehtimiesperheen tytär kasvoi veljineen Jätkäsaaren puoleisessa päässä ja imi itseensä sotainvalidien katulaulua, Asphaltikukkaa, viipurilaisia evakkoja ja

sen vanhaan sarkapukuunsa. Jaloissa olivat kellanruskeat savolaispieksut, mukana oli saunan avain ja pitkä puukko. Ikämies ilmoittautui lähtevänsä vapaaehtoisena talvisotaan yhden miehen viihdytyskiertueelle ja ikävantorjuntaan mielialaa nostattamaan. Mukana hänellä oli arkku, jossa korsulaulukirjoja, huuliharp-pukirjoja, tupakkia, karamelleja, raamattuja, muutama kynttilä ja joskus oikeaa kahvia. Terveiset kulkivat korsusta korsuun samoin kuin jutut, tupakat ja kynttilät. Kaikkialle Kalle Väänänen oli erittäin tervetullut.

Kolportöörin nimen hän keksi nuoruudessaan näkemistään maalikkosaarnaajista, jotka laukku kainalossa kiertelivät pitäen sananselityksiä ja kaupaten hartauskirjoja. Korsukolportöörin nimi sai upseerit ihmettelämään, etteivät ole moista kuulleet.

Kalle Väänänen kirjoitti kokeuksistaan kaksi kirjaa *Korsusta korsuun Kannaksella* (1941) ja *Runoratsulla ryssä päin* (1942). Jatkosodan aikaan hän ei ollut enää ainoa korsukolportööri, mutta jatkoi muiden mukana.

Kalle Väänäsestä kerrottiin, että hän oli talvisodan aikana rintamalla yksin kiertäessään laihtunut 13 kiloa. Siksi jatkosodan aikana kirjoitettu rallissa Iso-Iita painoi sen ja sata kiloa päälle, yhteensä 113 kiloa.

Kirjoitus on julkaistu *Sotainvalidi*-lehden numerossa 4/2012. Parole julkaisee sen kirjoittajan luvalla.

laivoissa työskenteleviä eksoottisia merimiehiä. Radio soi isän ammatin takia perheessä koko ajan ja teki tuuksi Mantovanin jouset, Olavi Virran ja Metro-tytöt.

1980-luvulla alkanut kirjojen kirjoittaminen muun muassa pilapiirtäjä Kari Suomalaisesta, kansantaitelija Esa Pakariseen, säveltäjä Toivo Kärkeen ja lauluyhtye Harmony Sisterisiin ja sotavuosien aikalaishistoriaan

Iso Iita

*Minun armaani ei ole Orvokki,
Ei Liisa eikä Tellervo.
Ei kooltansa ole kovin pikkuinen,
Ei hento eikä hontelo,
|: Vaan se Iso-Iita on. :|
Ja sen Ison-Iitan rinnalla
Elo pojan onpi huoleton.*

*Minun armaani painavi paljaaltaan
Satakolmetoista kiloa,
Ja tarpeeksi aivan hän tarjoaa
Mulle onnea ja iloa,
|: Kun se Iso-Iita on. :|
Ja sen Ison-Iitan rinnalla
Elo pojan onpi huoleton.*

*Meidän porukkamme poikia harmittaa
Niin haikiasti tosiaan,
Sillä harvoilla miehillä hallussaan
On morsioita moisia,
|: Kuin se Iso-Iita on. :|
Sillä Ison-Iitan rinnalla
Elo pojan onpi huoleton.*

*Kun linjolla pääsen mä lähtemään
Sen Iitan luokse lomalle,
Niin sydämeni haluja mä haastelen
Sille Iitaleni omalle.
Kovin isohan se Iita on,
Hieman isohan se Iita on,
Mutta Ison-Iitan rinnalla
Elo pojan onpi huoleton.*

*Ja kun vuosia jatkaa me jaksamme
Tätä toveruutta totista,
Niin pirttimme täyttyvi pienistä
Sotapojista ja lotista.
Kovin isohan se Iita on,
Hieman isohan se Iita on,
Mutta sittenpä Iitan torpassa
Ilo lepattavi loputon.*

*Kovin isohan se Iita on,
Hieman isohan se Iita on,
Mutta sittenpä Iitan torpassa
Ilo lepattavi loputon.*

On elon retki näin (1939–45), yli 20 vuoden esiintyminen Yleisradiossa musiikkiohjelmien parissa niin radiossa kuin televisiossa, ovat tehneet Maaritista myös sanavalmiin estradihahmon, joka on käynyt kertomassa suomalaisesta tangosta ja kansanomaisesta melankoliakulttuurista aina Brysselistä Buenos Airesiin asti.

Niiniluoto on ollut jo lähes pa-

Lili Marleen – Liisa pien

*Kasarmimme eessä suuri portti on,
Illan pimetessä jään lyhdyn valohon.
Menneessä jälleen kohdataan,
ja lyhdyn alla haastellaan,
|: kuin ennen Liisa pien'. :|*

*Huomas kaikki heti,
meitä katsoessaan,
Et' lempi yhteen veti,
kun yks' jäi varjo vaan.
Menneessä kaikki kyllä saan,
jos lyhdyn alla rakastaa,
|: Sun kanssa' Liisa pien'. :|*

*Iltahuudon hetki
liian pian sai,
vois tulla kallis retki,
Siks' nyt jo lähden ain.
Sulle nyt kuiskaen näkemiin,
vaik' tahtoisin mä kaupunkiin,
|: Sun kanssa' Liisa pien'. :|*

*Askeleesi siellä,
kauniin käyntis myös,
ne tuntee lyhdyn siellä,
mi' jälleen loistaa yös'.
Jos en mä enää tavallain,
sen lyhdyn alla seisoin,
|: Sun kanssa' Liisa pien'. :|*

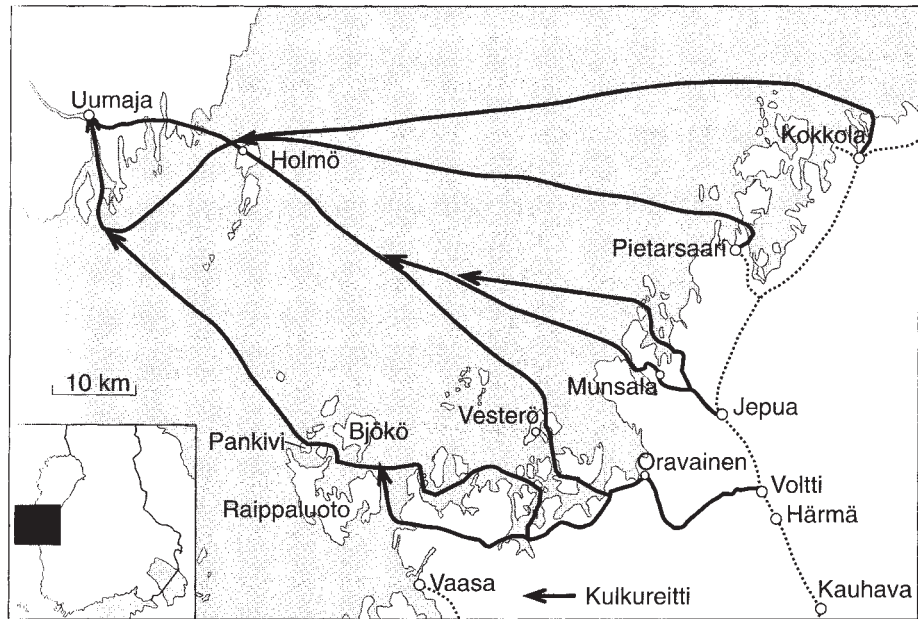
*Kaikki sumuun häipyy,
maa ja taivaskin,
Huulillasi säihky
nimi rakkahin.
Luokses mä unelmisain saan,
taas lyhdyn alla kohdataan,
|: Kuin ennen Liisa pien'. :|*

Suomalaiset sanat: Kerttu Mustonen

ri vuotta kolumnistina *Sotainvalidi*-lehdessä, jossa on vuorollaan avannut yllättäviä, hauskoja ja koskettavia näkyviä toisen maailmansodan ajan populaarikulttuuriin, sen taiteilijoiden juuriin ja historiaan, niin rintamalla kuin kotirintamalla, joka alkoi hämmästyttää suomalaisia vasta sosialismin romahdettua.

ÖVER KVARKENS ISAR

Jääkäriksi lähteneiden käyttämiä Merenkurkun ylitysreittejä. Kuva lainattu Matti Lackmanin kirjasta Suomen vai Saksan puolesta?

Vaasalaiset jääkärit Paul Pätt ja jääkärivänrkki Albin Johansson ovat kirjoittaneet kumpikin oman kokemuksensa kahdentoista vaasalaisen nuorukaisen Merenkurkun ylityksestä hiihtäen 19.–21. helmikuuta 1916. ”Kuriren” lehdessä ollut päiväämätön kertomus perustuu Paul Pättin päiväkirjaan. Albin Johanssonin kokemukset on julkaistu aiemmin ”Parolessa”. Paul Pättin päiväkirjamerkinnyt on julkaistu hänen tyttärensä Gunvor Pättin luvalla. Kummatkin kertomukset on julkaistu ruotsinkielisinä. Paul Pätt piti päiväkirjaa ollessaan Marien-Hospitalissa Schwester Saara Rampanen hoidettavana. Sairaalaan hänet oli siirretty Altona–Bahrenfeldtin rangaistusleiriltä.

Albin Johanssonin kertomus käsittää neljä tiheästi painettua Parolen sivua. Kuvaus on yksityiskohtainen kertomus hiihdon ongelmista alkanen suksien ostosta päätyn vakavan harkinnan jälkeen hiihtäjiä Vaasas-

ta saakka seuranneen kulkukoiran ampumiseen Ruotsin Holmössä. Palaamme jääkärivänrikki Albin Johanssonin yksityiskohtaiseen kertomukseen jossain tulevassa Parolen numerossa.

Helmikuun 19. klo 19.00 vuonna 1916 Vaasasta kohti Holmötä lähteneet olivat John Back, Anton Backman, John Eriksson, Teodor Grunn, Karl Keiri (Geijer), Albin Johansson, Leander Lax, Frans Leppälax (Lepanto), Paul Pätt, Bertel Sirén, Knut Sandbäck, Emil Öist. Kaikki olivat kotoisin Vaasasta tai lähiseudulta. Osa tunsi toisensa jo entuudestaan. Paul Pätt kuului rintamalta Hampuriin lomalle laskettuun neljän miehen ryhmään, joka kieltäytyi yksissä tuumin lähtemästä takaisin rintamalle. Seurauksena oli siirto Altona–Bahrenfeldin työleirille.

Merenkurkun yli 19.–21.2.1916 hiihtäneestä joukosta Altonan työleirille joutui kahdeksan jääkäriä, joiden elämän kohtalot poikkeaa-

vat myöhemmin vahvasti toisistaan. Tästä kahdeksan jääkäriin joukosta päätyi kolme miestä siirtolaiseksi ja yksi Suomen kunniakonsuliksi Malmön kaupunkiin Ruotsiin. Kolme saavutti myöhemmin upseerin arvon. Alkuperäisestä 12 miehen ryhmästä tuli myös kolme everstiluutnanttia, jotka osallistuivat kaikkiin sotiimme. Olisiko pohjalaisella jääräpäisyydellä oma osuutensa Merenkurkun jäillä yhteen hitsautuneen joukon Altonan reissuun?

Löytyisiköhän Paul Pättin päiväkirja muistiinpanoineen vielä perheen hallusta. Kertomus Merenkurkun hiihdosta on kirjoitettu sairaalassa, jossa Schwester Saara Rampanen työskenteli. Toisin sanoen Altonan kokemusten jälkeen. Jos muistiinpanot ovat vielä tallella niistä voisi saada ainutlaatuaista tietoa Altona–Bahrenfeldin työleirin ankeista olosuhteista.

Asko Kilpinen

Markku Aherto on eversti

Kuten kuvasta näkyy, perinneyhdistyksen hallituksen uusi jäsen Markku Aherto on sotilasarvoltaan eversti. Toimitus pahoittelee, että ”alensi” hänet everstiluutnantiksi Parolessa 4/2012.

MARK AREZ

Rautaristi 200, Vapaudenristi 95 vuotta Saksan ja Suomen kunniamerkeillä useita yhtymäkohtia

10. maaliskuuta 2013 tulee kuluneeksi 200 vuotta Rautaristin perustamisesta ja 4. maaliskuuta on kulunut 95 vuotta Vapaudenristin perustamisesta. Näillä kahden maan kunniamerkeillä on samanlaisia lähtökohtia, jotka ulottuvat pitkälle kummankin maan historiaan.

Napoleonin sotien aikana 1813 olivat Saksan maat lyötyjä, jaettuja, ryöstettyjä, nöyryytettyjä. Preussia ja Itävaltaa lukuun ottamatta olivat kaikki Saksan osat siirtyneet vihollisen puolelle. Oli täysin epävarmaa, kuinka ne voisivat vapautua.

Myös juuri riippumattomaksi tullessa Suomessa oli tilanne vapaussodan alkaessa 1918 uhkaava. Maa oli täynnä venäläisiä joukkoja ja heidän punaisia suomalaisia tovereitaan. Oli täysin avoinna voidaanko juuri saavutettu vapaus säilyttää.

Preussin lähtökohdat olivat keväällä 1813 hyvin epäsuotuisat: Epäonnistuminen olisi merkinnyt maan tuhoutumista. Kuningas Friedrich Wilhelm III täytyi pystyä ilman materiaalisia resursseja yrittää syyttää kansansa uhrivalmius ja taistelu-

henki. Tätä tarkoitusta palveli pitkälle kuninkaan aloitteesta perustettu Rautaristi.

Vapaan Suomen ensimmäisten joukkojen tultua perustetuksi toteusi kenraali Mannerheim, että vapaussotureille on perustettava näkyvä tunnustus uhrautuvaisuudesta ja sankaruudesta. Senaatti antoi sen jälkeen määräyksen vapaudenristin perustamisesta

Pimeän, kovan, Preussille ”rautaisen” ajan vuosien mittaisen Napoleonin miehityksen aikana ja kenraali Gnaisenau vetosi, että ennen kaikkea tarvitaan rautaa, rautaisia rintoja, rautaisia tahtoja ja rautaisia aseita. Raudasta oli tullut isänmaallinen materiaali,

Draamatikko Theodor Körner vapaajoukko Lützowissa kutsui sotaa Napoleonia vastaan ristiretkeksi.

Napoleonin vastaisessa vapaussodassa säätyarmeija muuttui kansalliseksi kansanarmeijaksi, ruhtinainien sodasta tuli kansojen sota. Ei ollut enää sorrettuja sotilaita, jotka taiselivat ruhtinainien etujen puolesta, vaan kaikki preussilaiset osallistuvat sisäisestä vakaumuksesta ristiretkeen kansallisen vapautensa puolesta.

Ristissä ja nauhassa Preussin värit

Rautaristin muodolla on yhteys ristiretkistä syntyneeseen saksalaisen ritarikuntaan, Näin käynnissä ollut sota pyhitettiin ja asetettiin ristiretkien traditioksi. Ristissä ja sen nauhassa esiintyivät Preussin värit musta ja punainen.

Rautaristi on tehty aseiden materiaalista ja muotoiltiin aseeksi. Tämä mursi tavan käyttää jaloja materiaaleja kunniamerkkejä valmistettaessa..

Myös rautaristin vallankumoukselliset perustamis- ja jakomuodot merkitsivät säätyihin perustuvien ritarikuntien traditioiden jättämistä: Tavallinen sotilas ja kenraali saattoivat saada saman kunniamerkin.

Jokaisen merkinsaajan piti ansaita ensiksi alin luokka, ennen kuin hän saattoi saada seuraavan. Myös kuningas kantoi vain rautaristin alinta luokkaa.

Rautaristi merkitsi säätyihin perustuneiden ritarikuntien hylkäämistä. Koko kansa saattoi ensi kertaa rautaristin merkeissä identifioitua valtioon ja kuninkaaseen. Syntyi siihen asti tuntematon luokkarajat ylittävä rintamatoveruus.

Koskaan aikaisemmin ei ollut perustettu kunniamerkkiä vain yhtä sotaa varten, kuten rautaristin laita oli. Sen osoittaa ristin alareunaan tuli vuosiluku 1813.

Kuningas antoi rautaristin tuon ajan huomattavimman taiteilijan, Karl Friedrich Schinkelin tehtäväksi. Työn mestarillinen, klassisesti ajaton tulos on epäilemättä maailman onnistunein kunniamerkki.

Suomi oli tuskin ollut muuttaman viikon riippumaton, kun se joutui taistelemaan vapaussodassa eloonjäämisestään. Omia suomalaisia kunniamerkkejä, joita olisi voitu käyttää, ei ollut. Mannerheim totesi: ”Vapaudenristi syntyi taistelukentällä muistoksi Suomen vapaussodasta”.

Suomen vapaussodan sotureille, jotka vuosisataisen vieraan vallan alla olemisen jälkeen ensi kertaa taistelivat oman kansansa puolesta, oli mahdollisuus saada suomalainen kunniamerkki äärimmäisen tärkeä.

Vapaudenristi symboli riippumattomuudelle

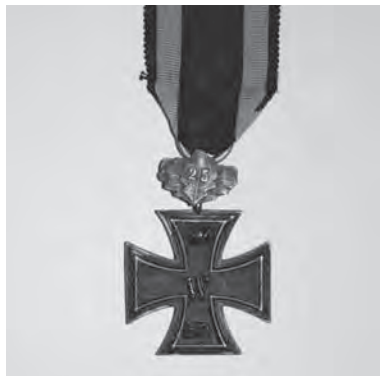
Näin vapaudenristi tuli valtion tähän asti vaikeimmalla hetkellä symboliksi Suomen riippumattomuudelle ja epäroimattömälle halulle puolustaa Suomen vapautta. Tämä asenne, kuin vastaavasti rautaristi Saksan kansallisissa vapaussodissa syntyneenä, on säilynyt Suomessa näihin asti.

Toisin kuin rautaristi myönnettiin vapaudenristi paitsi kunnostau-

Kirjoittaja on arkkitehti, reservin everstiluutnantti ja JP27:n perinneyhdistyksen yhteysupseeri Saksassa.

PAROLE

■ Rautaristin II luokan alkuperäinen muoto. Ristin alareunassa vuosiluku 1813.

■ Rautaristin I luokka malli 1914. Yläpuolella uudelleenmyöntämis-solki 1939.

■ Rautaristin II luokka 1939.

■ Ritariristi malli 1957.

■ Rautaristin LL luokka 1870 Prinzengröße mit Jubiläumsspange

tumisen tason myös sotilasarvon mukaan. Se vastasi tsaristista periaatetta.

Se ei mitenkään vähentänyt kunniamerkin korkeaa arvostusta. Vapaudenristin myöntämien aitona suomalaisen kunniamerkkinä oli voimakas ja motivoiva symboli, joka sitoi yhteen erilaisia kansankerroksista tulleita vapaussodan taistelijoita.

Läheinen yhteys vapaudenristin ja rautaristin välillä näkyy myös niiden ulkomuodosta: Perusmuotona on musta rautainen Mantovanristi.

Samalla lailla kuin rautaristi Saksassa vapaudenristi liittyi Suomen vapaussotaan, joka edelleen nosti kunniamerkin arvostusta. Ristin takana oli sen vuoksi vuosiluku 1918.

Vapaudenristin erinomaisen onnistuneen muodon takana on silloinen kansainväliset mitat täyttävä merkittäväin suomalainen taitelija Akseli Gallen-Kallela, jonka tehtäväksi Mannerheim antoi vapaudenristin muotoilun. Myös tästä löytyy paralleeli rautaristiin: Keskelle kansan ratkaisun tärkeää henkiinjäämistäistelua ilmaantuu johtaja, joka tajuaa, että on luotava taistelulle näkyvä symboli ja valitsee tehtävään parhaan taiteilijan.

Napoleonista saavutetun vapaussodan voittoisan päättymisen jälkeen tuli rautarististä voiton ja armeijan symboli: Se tuli sotalippuun, lipputankojen kärkeen ja Brandenburgin Torin nelivaljakon laakeriseppeleeseen.

Myös Suomessa vapaudenristi tuli erääksi kansallisuuden symboliksi. Kun Vapaudenristi on täyttänyt tehtävänsä 28.2.1919, perustettiin samana päivänä Suomen valkoisen ruusun ritarikunta. Tämän niin ikään Akseli Gallen-Kallelan suunnitteleman, kunniamerkin muodon

voi johtaa vapaudenrististä. Näin vapaudenristin olemus on tuotu tähän päivään ja se muistuttaa Suomen riippumattomuuden alusta, vapaussodasta. Vapaudenristiä käytetään lipputankojen kärjissä ja se esiintyy myös tasavallan presidentin lipussa.

Vapaussodan lopun jälkeinen aintulaatuinen ilmiö oli rautaristin periytyminen. Risti periytyi kaatuneen tai kuolleen rautaristin kantajan rykmentissä periytyi sellaiselle sotilaille, jolle oli anottu rautaristia, mutta joka ei saanut sitä. Vielä 7.7.1839 myönsi kuningas kaikille ehdokkaille rautaristit, 24 vuotta sodan päättymisen jälkeen.

Vapaussodan viimeiset ristit 1952 ja 1957

Suomessa myönnettiin viimeiset vapaussotaan liittyvät vapaudenristit 1952 ja 1957. Vasta silloin selvisi, että kaksi siviiliä, Eino Lähtenmäki ja Erik Tuomi pelastivat tammikuussa 1918 Tampereen asemalla rään henkilön punaisen patrullin vangitsemiselta. Tuo mies oli tuntemattomana matkustanut kenraali Mannerheim, joka oli matkalla Vaasaan ottaakseen vastaan hallituksen Valkoisen Suomen joukkojen ylipäällikkyyden.

19. kesäkuuta 1870 Ranska julisti Saksalle sodan. Eräs vuoden 1813 ristin viimeisistä kantajista oli itse Pressin kuningas Wilhelm. Hänen päätöksensä ottaa risti uudelleen käyttöön edessä olevassa kamppailussa. Se oli erityinen signaali siitä, että Saksa oli joutumassa uuteen taisteluun tulevaisuudestaan. Voittoa tässä sodassa palauttaisi vuoden 1815 aikaisen Saksan yhtenäisyyden. Nyt rautaristia ei myönnetty vain preussilaisille vaan kaikille saksalaisille. Se on tärkeä symboli Saksan valtioiden yhtenäisyydestä Ranskan hyökkäystä vastaan.

Vuoden 1870 rautaristi herätti henkiin vapaustaistelun suuren hengen ja käsitti nyt kaikki saksalaiset. 1870 rautaristi oli yhteisen voitonelämyksen symboli ja alkua Saksan heimojen yhteen kasvamiselle ja keisariuden nousulle.

Kun tämä valtakunta taisteli olemassa olostaan ensimmäisessä maa-

PAROLE

ilmasodassa, oli odotettavissa, että keisari Wilhelm II:n uudistaa rautaristin, mikä tapahtui 5. elokuuta 1914. Uutta oli nyt se, että rautaristi voitiin myöntää nyt ulkomaalaisille Saksan liittolaismaiden kansalaisille.,

Puolan sotaretken alkaessa uudisti Adolf Hitler 1.9.1939 rautaristin. Preussilaisesta monarkiasta periytyneen rautaristin korvaaminen jollain kansallissosialistisella kunniamerkillä ollut ajateltavissakaan.

II maailmansodan rautaristin nauha osoitti nyt kolmannen valtakunnan värejä, musta, valkoinen ja punainen. Monarkin kruunun ja monogrammin korvasi hakaristi. Merkittävä muutos oli rautaristin ritariristin syntyminen. Eri asteineen se korvasi monarkistisen korkeimmat kunniamerkit kuten esim. "Pour le Meriten".

Vapaudenristi tuli takaisin talvisotaan

Talvisota alkoi, kun 30. marraskuuta 1939 Stalin hyökkäsi lähes valmistautumattomaan Suomeen. 8.12.1939 päätti presidentti Kyösti Kallio vapaussodan vapaudenristin henkiinherättämisestä korvaamalla ristin vuosiluku 1918 talvisodan vuodelle 1939.

Vapaudenristiin tuli nyt kaksi olennaista muutosta: 16. joulukuuta päätöksen mukaan vapaudenristi ei enää rajoittunut vain tiettyyn sotaan vaan se muutettiin pysyvästi sodan ja rauhan aikana jaettavaksi kunniamerkiksi.

Myöhemmin tuli korkeimmaksi kunniamerkiksi vapaudenristin erikoisluokka, Mannerheim-risti. Mannerheim-ristiä jaettiin kaikille sotilasarvosta riippumatta toisin kuin vapaudenristin muita luokkia. Siinä mielessä Mannerheim-risti oli rinnasteinen rautaristin ritariristiin.

Näin tuli jokaiselle suomalaiselle sotilaille sotilasarvosta riippumatta mahdollisuus ansaita tätä korkeinta kunniamerkkiä.

Jatkosodassa ei vapaudenristin takana ollut enää vuosilukua 1941. Jatkosodan aikana kävi ilmi, että kunniamerkin luokkien sitominen sotilasarvoihin esti useimpia sotilai-

■ Mannerheim-risti

■ 1. luokan vapaudenristin I miekkoineen ja tammenlehvineen.

■ 2. luokan vapaudenristin miekkoineen.

■ 3. luokan vapaudenristi miekkoineen.

■ 3. luokan vapaudenristi rauhan ajan ansioista (sininen emaljointi).

■ 3. luokan vapaudenristi kansalaisansioista (musta emaljointi).

■ 4. luokan vapaudenristi miekkoineen ja tammenlehvineen.

ta saamasta merkkiä,

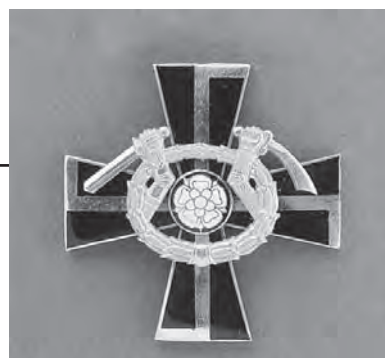
Kun Mannerheim-ristiä jaettiin vain 191 kappaletta kaikista suurimmista sotilaallisista saavutuksista, perustettiin lisäksi tammenlehvä, joka voitiin liittää vapaudenristin useisiin luokkiin. Näin voitiin laajentaa vapaudenristin jakelua..

Vapaudenristin ja rautaristin myöntämisen erona oli, että Saksalla oli useita erilaisia kunniamerkkejä, joita kaikkia korvasi Suomessa vapaudenristi. Saksassa oli esimerkiksi sota-ansioristi ja haavoittumismerkki.

Vapaudenristin ritarikuntaan kuuluu lisäksi useita mitaliluokkia ja varsinaisia vapaudenristejä voidaan myöntää ruusukenuhassa. Punaisen ristin tunnuksiin jne. liittyen on erilaisia mitaleja, erityisluokkia, briljantteja, punaisen ristin versio, erilaisia rusetteja ja nauhan värejä, solki miekoilla tai ilman jne. joiden tarkoituksena oli yksittäistapauksissa myöntää korkeampi aste, mitä saajan sotilasarvo salli. (meni vähän arvauksen puolelle)

Saksalaisilta kiellettiin kunniamerkkien käyttö

Liittoutuneet kielsivät toisen maailmansodan jälkeen Saksassa maan kansalaisilta aikaisempien kunniamerkkien kantamisen. Länsi-Saksassa tapahtui käänne 1957. Saksaa ja sen puolustuskapasiteettia tarvittiin neuvostoliiton uhkaa vastaan, jolloin ei enää tarvinnut kätkeä kunniamerkkejään. II maailmansodan kunniamerkeistä tehtiin "demokratisoidut" versiot. Rautaristista korvattiin hakaristi alkuperäisellä

vuosiluvulla 1813 ja tammenlehvällä.

II maailmansodan jälkeen välillä keskeytyksissä ollut vapaudenristin ritarikunta myöntänyt lähinnä sotilaille muutamia satoja myöntänyt ristejä keltaisella rauhanajan nauhalta. Presidentti Kekkonen lopetti jaon käytännössä kokonaan 1960 estääkseen kunniamerkin inflaation ja jottei rauhanajan upseereita palkittaisi korkeammilla kunniamerkeillä kun sodan käyneitä virkaveljiään.

1989 päätti presidentti Koivisto aloittaa rauhanajan vapaudenristin jakamisen, mutta hyvin säästävaisesti. Vuosittain jaetaan korkeintaan 20 vapaudenristiä lähinnä vapaaehtoisen maanpuolustuksen alalla ansioituneille. Lisäksi on vaativammaksi tulleiden kriisinhallintatehtävien yhteydessä alettu jakaa ristejä urheudesta ja sotilaallisesta johtamisesta. Vapaudenristi on ollut neljän sukupolven ajan vapauden ja riippumattomuuden puolustamisen keskeinen symboli eikä se ole menettänyt arvoaan.

Tähän loppuvat rautaristin ja vapaudenristin yhtäläisyydet. Tosin rautaristi on sitten 1. lokakuuta 1956 Bundeswehrin symboli. Siitä kuinka vähäistä Saksassa on symbolimaailman ja rautaristin arvon tuntemus kertoo typerällä tasolla asiasta käyty keskustelu. Rautaristin olemus osoittaa, että se liittyy vain niiden eloonjäämissotien yhteydessä, jotka ovat olleet Saksan historian käännekohtia. Sitä vastoin niiden käyttäminen esimerkiksi Afganistanin operaation yhteydessä ei tulisi kysymykseen.

Perusteena rautaristiä vastaan käytetään kansallissosialistien rautaristin väärinkäyttöä. Voimme kuitenkin katsoa suoraselkätisesti ulkomaille ja entisiä vastustajia, joiden keskuudessa rautaristin maine on murtumaton.

Rautaristi on ainoa kappale jatkuvuutta Saksan valtiollisessa symboliikassa. Hymnit, liput ja vaakunat ovat muuttuneet. Rautaristi edustaa sotilaallista ritarillisuutta. Rautaristi on vienyt saksalaisia läpi korkeuksien ja syvyyksien. Vapautta ajavien ja sosiaalivallankumouksellisine juurineen ja sen hahmo on ylittämättömän jalo ja pidättyväinen hahmo. Meidän on säilytettävä sen arvo ja paikka.

Tohtori Markku Salomaa esitelmöi Venäjää palvelleista ”ryssänjääkäreistä” Jääkärikerhossa.

Vain Mannerheim ja Nenonen muistetaan Jopa 4000 suomalaista kävi venäläisen upseerikoulun

Parhaiten venäläisen upseerikoulutuksen saaneena muistetaan marsalkka Mannerheim ja ehkä tykistökenraali Vilho Petter Nenonen. Mutta autonomian aikana ehti mahdollisesti jopa 4 000 suomalaista venäläisen upseerikoulun. Tsaarin armeijassa oli kaikkiaan 100 kenraalia ja 81 amiraalia, joilla oli suomalainen tausta. Vallankumouksen jälkeen jotkut heistä jäivät Neuvostoliiton palvelukseen. Pisimmälle eteni amiraali Erik Axel Berg, joka toimi 1950-luvulla Neuvostoliiton varapuolustusministerinä.

Vuosina 1812–1903 Suomen kadettikoulusta valmistui 955 nuorta upseeria. Heidän lisäksi astui paljon suomalaisia nuorukaisia suoraan venäläisiin sotakouluihin. Kadettikoulun tai jonkin venäläisistä sotakouluista suorittaneita suomalaisia oli aikalaisarvion mukaan yhteensä vähintään 3000, ehkä jopa 4000. Heistä yleni vähintään everstiksi enemmän kuin kolmasosa. Kenraalimajureiksi ylensi ainakin 57 suomalaista, kenraaliluutnanteiksi 31

ja täyden kenraalin arvoon 12. Suomalaisen palvelu keisarillisessa sotalaivastossa oli vieläkin menestyksellisempää. Laivastossa palveli kaikkiaan 339 suomalaista meriupseeria, joista yleni kontra-amiraaleiksi 41, vara-amiraaleiksi 20 ja täyden amiraalin arvoon 10. Näin pieneksi kansaksi suomalaiset hyödyttivät voimakkaalla panoksellaan Venäjän turvallisuutta.

Omalle ajallemme on tyypillistä, että tsaarinarmeijassa palvelleiden suomalaisten upseerien lähes ainoana muistetaan C. G. E. Mannerheim, vaikka hän ei ollut mitenkään erityisen menestynyt palvelussa.

Gyllenbögel olisi ollut Mannerheimia pätevämpi

Paljon ansioituneempi oli tuolloin Helsingissä oleskellut yleisesikuntaeversti Karl Volter Boris Gyllenbögel, joka tunsikin henkilökohtaisesti ainakin senaattori J. K. Paasikiven.

Gyllenbögel oli palvellut maailmansodan alusta lukien rintamajoukoissa

Tykistökenraali on Mannerheimin jälkeen toiseksi tunnetuin ryssänpseeri.

ja vuoden 1916 joulukuusta Venäjän keisarin Nikolai II:n päämajassa Venäjän armeijan yleisesikunnan sotilastiedustelun tilanapäivystäjänä.

Punakaartilaiset jättivät Kulosaarissa huvilassa asuneen Gyllenbögelin rauhaan. Hänet nimitettiin Viaporin vankileirin ensimmäiseksi, tosin lyhytaikaiseksi komendantiksi 14.

toukokuuta 1918. Omissa muistelmissaan Gyllenbögel katsoi, että hylkäämällä punavankien armahtamisen ja vapauttamisen ”hukattiin Suomessa kesällä 1918 erinomainen tilaisuus muuttaa kaikki hyväksi jälleen”.

Gyllenbögel suhtautuu myös väheksyyn jääkäriin ja todistelee, ettei Suomen ja Venäjän välillä vallinnut sotatila 1918. Ilmeisesti jääkärikenraali Väinö Valve oli lukenut Gyllenbögelin muistelmat, kun hän myöhemmin vuosinaan päätyi punaisten rankaisemisista samaan kantaan ja katsoi, että ”punavankien tuomiot olivat pahasta”.

Suomalaiset ryssänpseerit valovoimaisina esikuvina

Suomalaisille kadeteille ja junkkereille esikuvina ovat aivan ilmeisesti olleet Venäjän armeijassa täyden kenraalin sotilasarvoon ylennetät suomalaiset A. E. Ramsay (1799–1877), J. M. Nordenstam (1802–1882), B. Idrenius (1812–1885), K. F. Stjernval (1813–1904), E. G. af Forselles (1817–1891), F. L. Grenqvist (1821–1902), Kr. T. Oker-Blom (1822–1900), L. T. Kuhlström (1825–1906),

V. N. Procopé (1839–1906) ja K. Enckell (s. 1839), samoin tykistökenraali A. Gadolin (1825–1892) ja insinöörikenraali C. R. Sederholm (1818–1903).

Esikuvan ja samaistumisen kohteen tarjosivat myös täyden amiraalin arvoon ylennetät T. K. Avellan (1839–1916), J. H. Furuholm (1821–1909), J. F. O. von Kraemer (1829–1904), B. Nordmann (1808–1877), F. N. Nordmann (1805–1881), J. E. von Schantz (1802–1880), J. F. von Schantz (1836–1907), O. L. Starck (1846–1928), R. R. Wirén (1857–1917) ja A. Sidensnöre (1842–1886).

Esikuvina on ollut aivan muita kenraaliluutnantteja kuin myöhempi Mannerheim, joka oli tuiki tunnetun verrattuna esimerkiksi kenraaliluutnantteihin kuten Karl Mauritz Martinau (1797–1863). Tämä oli puolestaan loistava esimerkki taisteluissa osoitetusta urhoollisuudesta Turkin sodassa 1828–29, Puolan taisteluissa 1831 ja Itämaaisessa sodassa 1854–56. Hän haavoittui Sevastopolin piirityksessä ja menetti vasemman käsi-vartensa. Kenraaliluutnanttina hän kuitenkin johti Venäjän kadettikouluja. Viimeisimpänä hän oli Haminan kadettikoulun johtajana.

Mannerheim oli oikeaan aikaan oikealla paikalla

■ Kenraaliluutnantti evp. Mannerheimin valinta ylipäälliköksi oli monen sattuman summa. Se historiallinen ikkuna, joka hänelle avautui, oli auki puoleltoista viikon ajan tammikuussa 1918. Hän sattui olemaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

Vaikka Mannerheimia ympäröi onnen sädekehä, ei hänen valintansa ylipäälliköksi ollut yksinomaan onnekas. Mannerheimilta puuttui sotakorkeakoulun oppimäärä ja yleisesikuntaupseerin tutkinto, mikä johti myös raskaisiin johtamisvirheisiin, joita ei ole ollut muodikasta muistella. Lisäksi hän oli henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan yhteistyökyvytön.

Mannerheim suhtautui Saksan jääkäriin lähtökohtaisesti torjuvasti. Hän ei myöskään pitänyt Vaasan senaatin päätöksestä kutsua saksalainen divisioona nousemaan maihin punaisten selustaan. Omissa muistelmissaan Mannerheim totesi suoraan: ”Ylipäällikkö ei ollut Saksan ystävä, eikä hän suonut Saksassa koulutettujen jääkärien pääsevän näkyviin aseisiin.” Ylipäätään Mannerheim-ristin ritareiksi

Mannerheim yleni Venäjän armeijassa myös sukulaissuhteiden ja ratsukilpailujen ansioista.

nimitettiin lopultakin vain 21 jääkäriä (kaikkiaan 191 ritarista) ja he olivat kaikki ylemmissä komentajatehtävissä jatkosodan aikana palvelleita.

Mannerheimin omat ylennykset Venäjän armeijassa olivat olleet vähintään yhtä paljon seurausta sukulaissuhteista ja ratsukilpailujen tuloksista kuin todellisista sotilaallisista ansioista. Mannerheimin menestystä jarrutti myös puutteellinen venäjänkielen taito, joka oli suunnilleen yhtä kömpelö kuin hänen suomenkielen taitonsa.

Ramsay sai kaikki korkeimmat armonosoitukset, mitkä Venäjällä voitiin sotilaille antaa.

Ramsay tunnetuin autonomian aikana

Muita tunnettuja kenraaliluutnantteja olivat O. F. Gripenberg, O. A. Meinander, O. L. von Blom, K. F. Stjernschantz, F. F. Roediger, A. J. Grotenfelt, K. A. Standartskiöld, J. F. Hackman, A. Langdoff ynnä muut. Useimmat edellä mainituista saavuttivat kuuluisuutta etupäässä tai yksinomaan Venäjällä. Muutamat heistä palasivat Suomeen ja liittivät nimensä kuka milläkin tavalla synnyinmaansa historiaan kuten J. R. Munck, J. M. Nordenstam, B. Indrenius, K. Oker-Blom, G. von Alftan, E. G. af Forselles, V. K. von Dæhn, G. E. Ramsay, V. N. Procopé, Fr. Neovius ynnä muut.

Autonomian ajan tunnetuin suomalainen upseeri oli Anders Edvard Ramsay. Täyteen kenraalivarvoon ylennyt ja kenraalijutanttina palvellut Ramsay oli 23. maaliskuuta 1799 syntynyt Kuopion maaherran poika, joka kävi Pietarin paašikoulun ja astui 1818 vänrikkinä palvelukseen Venäjän ensimmäiseen joukko-osastoon, Henkikaartin Preobraženskin rykmenttiin. Hän yleni aliluutnantiksi jo 1819, luutnantiksi 1821, alikapteeniksi 1823 ja kapteeniksi 1825.

Ramsay pääsi tsaarin suosioon

1825, kun hän joulukuun päivinä johti Iisakintorin operaatiossa Nikolai I:n puolustusta dekabristikapinallisia upseereiden kumousyritystä vastaan. Ramsay oli tuolloin Talvipalatsin vartiopäällikkönä ja toimi tehokkaasti kapinallisia vastaan. Ramsayn joukot löivät kapinalliset senaatin aukiolla eli Iisakintorilla, jolloin hän henkilökohtaisesti suojeleli taistelun aikana nuorta kruununperijää Aleksandr Nikolajevitšia eli tulevaa Aleksanteri II:sta. Ramsay täytti kaikki ne palveluedellytykset, mitä Venäjällä silloin vaadittiin ylennysten ehtona.

Ramsay oli 28-vuotiaana perustamassa opetuspataljoonaa Suomeen, mistä kasvoi Suomen kaarti. Välikäällä Ramsay palveli jälleen vuoden Preobraženskin rykmentissä ja yleni everstiksi. Hän palasi Suomen kaartin komentajaksi 1829–38 ja johti sitä Puolan kapinan kukistamisessa, minne komennus tuli joulukuussa 1830. Hän johti suomalaista tarkkaampujapataljoonaa taisteluissa, missä haavoittui pahasti Przetetytšessä toukokuussa 1831.

Ramsay taisteli Oolannin sodassa

Saman vuoden syyskuussa hän oli mukana Varsovan valtauksessa, missä pataljoona hyökkäsi ensimmäisenä kaupungin muurien yli ja Ramsay haavoittui uudestaan. Ansioistaan Suomen pataljoona sai Yrjön-lipun. Ramsay ylennettiin kenraalimajuriksi 1836 ja kenraaliluutnantiksi 1847. Hän johti Venäjän tarkkaampujajoukkojen järjestämistä ja johti Krimin sodan aikana 1854–56 Suomen etelärannikon puolustusta. Ramsay johti puolustustaisteluita Tammisaarella ja Ruissalossa, kun ranskalais-brittiläinen laivasto etsi maihinnousupaikkoja.

Kun hän oli syyskuussa 1856 Suomen aatelin nimeämänä edustajana Aleksanteri II:n kruunajaisissa, korotettiin hänet vapaaherran säättyyn. Vuonna 1856 hänet ylennettiin jalkaväen kenraaliksi ja syyskuussa 1858 hänestä tuli keisarin kenraalijutnantti. Heinäkuussa 1862 hänet nimitettiin kaikkien Puolassa ole-

vien sotajoukkojen komentajaksi ja seuraavana vuonna hän joutui taas sammuttamaan kapinoita. Heinäkuussa 1866 hänestä tehtiin Venäjän jalkaväen tarkastaja ja sotaneuvoston jäsen. Vuosina 1867–73 hän palveli jälleen Puolassa, muodollisesti ylipäällikön apulaisena, mutta tosiasiallisena komentajana, koska ylipäällikkyyks oli keisarillisen perheen jäsenille kuuluva kunnianimike.

Puolan komennuksen päättymisestä syyskuusta 1873 lukien aina kuolemaansa hän toimi uudestaan Venäjän sotaneuvoston jäsenenä. Vuonna 1875 hän sai yhtenä harvoista suomalaisista Venäjän korkeimman kunniamerkin, Pyhän Andreksen ritarikunnan merkin. Ennen kuolemaansa 12. toukokuuta 1877 hän oli saanut kaikki korkeimmat armonosoitukset, mitkä Venäjällä voitiin sotilaille antaa.

Mainittakoon lisäksi kenraaliluutnantti Oskar Ferdinand Gripenberg, joka oli syntynyt 13. helmikuuta 1838. Hän aloitti palveluksen aliupseerina, mutta kunnostautui Puolan kapinan kukistamisessa 1863–64, Buharan valloituksessa 1867 ja Samarkandin valloituksessa 1868 sekä Turkin sodassa 1877–78.

Hän toimi Japanin sodan aikana 1904–05 ilmeisesti juuri sen armeijan komentajana, missä everstiluutnantti Mannerheim palveli. Gripenberg riitautui Mantshurian joukkojen ylipäällikön, kenraali Aleksei Kuropatkinin (1848–1925) kanssa ja kanteli jopa keisarille, mutta Kuropatkin erosi muutenkin Mukdenin tappion jälkeen 1905. Tuloksena Gripenbergille oli myös oma syrjäyttämisenä – tosin arvonsa säilyttäen. Gripenberg ei palannut Suomeen, vaan kuoli Pietarissa 1. heinäkuuta 1916.

Amiraali Bergistä tuli varapuolustusministeri

Vuoden 1917 vallankumouksen taustalla eräät suomalaiset upseerit, saivat huomata palvelevansa puna-armeijaa. Näin kävi eversti Vilho Petter Nenosen läheiselle palvelutoverille eversti Wladimir David

Amiraali Bergista tuli sosialistisen työn sankari ja sai mm. kolme Leninin kunniamerkkiä.

Bergin ministeriaikana neuvostolaivasto astui ydinkauteen. Golf II-luokan sukellusvene oli varustettu kolmella ydinohjuksella.

Gröndahlille (1884–1940), joka nousi puolestaan puna-armeijan tykistön kehittäjäksi ja yleni tykistön kenraalieverstiksi.

Samoin kävi sukellusveneupseeri Axel Ivar Bergille (1893–1979), joka oli saanut Itämerellä taistelusuikelluksen aikana myrkytyksen ja lähetettiin viimeisellä sairausjunalla Helsingistä Pietariin, missä tapahdettiin samana yönä Talvipalatsin valtaus ja ns. lokakuun vallankumous.

Punaiseen Pietariin saapunut Berg joutui henkensä pitimiksi jäämään punalaivaston palvelukseen.

Bergistä kasvoi kybernetiikan ja radiologian tutkija – professori joka kehitti punalaivastolle mm. tutkan. Berg yleni sosialistisen työn sankariksi, insinööriamiraaliksi ja Neuvostoliiton varapuolustusministeriksi 1953–57. Berg sai kolme Leninin kunniamerkkiä, Lokakuun vallankumouksen kunniamerkin,

kaksi Punaisen lipun kunniamerkkiä, Isänmaallisen sodan 1. luokan kunniamerkki, kaksi Punaisen tähden kunniamerkkiä sekä lukuisia mitaleja.

Hänen ministerikautenaan Neuvostoliitto kehitti ensimmäisen ydinkäyttöisen sukellusvenetyypinsä, mikä pystyi ampumaan mereltä pitkän kantaman ydinohjuksia.

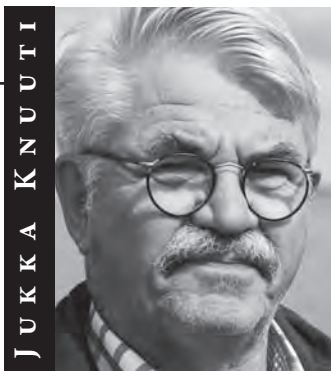
Markku Salomaa

”Jääkärien tulo Vaasaan” yleisön nähtävänä

Nyt on ainutlaatuinen tilaisuus nähdä Alfred Bockin maalaus ”Jääkärien tulo Vaasaan”. Normaalisti tuo Jääkärisäätiön omistama taulu riippuu presidentinlinnan seinällä ja siten yleisöltä piilossa. Nyt sen voi nähdä Ateneumissa, missä linnan remontin johdosta on järjestetty näyttely ”Linnan aarteet – taidetta Presidentinlinnasta”.

Näyttely on avoinna yleisölle 12.4.–1.9.2013.

Atomipommi Berliiniin

■ Amerikkalaiset pudottivat atomipommin Berliiniin ja Dresdeniin keväällä ja kesällä 1946. Jenkit turvautuivat uuteen aseeseensa, kun saksalaisten vastarintaa ei saatu kukistettua. Sota venyi, kun Luftwaffe oli pystynyt murttamaan RAF:n Bomber Commandin ja US Air Forcen strategiset pommitukset.

Tarina on kontrafaktinen (=entäpä jos?) historiaskenaario kirjasta ”Hitler vinner kriget” (Peter G. Tsouras).

Tosielämässä amerikkalaisten B-17 Flying Fortress- ja B-24 Liberator-pommikoneet kärsivät toisen maailmansodan aikana ilman saattohävittäjiä tehdyissä päiväpommituksissa murskaavia menetyksiä. Jenkkien taktiikka lentää tiukassa muodostelmassa, jolloin koneiden keskitetty torjuntatuli (13 raskasta konekivääriä per kone), olisi pitänyt torjuntahävittäjät loitolla, ei toiminut. Pahin tapahui 14. lokakuuta 1943 Schweinfurthin kuulalaakeritehtaita vastaan tehdyssä hyökkäyksessä. Operaatioon osallistuneista 350 koneesta 77 ammuttiin alas ja 121 vaurioitui, osa korjauskelvottomiksi. Jenkit keskeyttivät pommituslennot viideksi kuukaudeksi. Paljon paremmin ei mennyt briteilläkään. Heidän suurimmat yhden operaation tappionsa syntyivät 19.–20. helmikuuta 1944 Leipzigiin kohdistuneessa operaatiossa. Palaamatta jäi 78 raskasta Lancaster- ja Halifax-pommittajaa. Tosin paljon oli pommittajiakin, 823 kappaletta.

Näin siis faktat. Nyt siirrymme JOS-skenaarioon. Mitä tapahtui toisin? Ensiksikin amerikkalaiset eivät varustaneet P-51 Mustang-hävittäjäänsä brittiläisellä Rolls Royce Merlin moottorilla. Sen vuoksi jenkeillä ei ollut asettaa pitkällä toimintasäteellä varustettua hävittäjää Saksaan lentäneiden pommitusmuodostelmien suo-

jaksi. Pommittajat jäivät saksalaisten torjuntahävittäjien armoille.

Alkoholisoitunut ja huumeita käyttänyt Luftwaffen komentaja Herman Göring sai potkut ja hänen tilalleen nimitettiin dynaaminen hävittäjäkenraali Adolf Galland. Hänen onnistui puhua Hitler ympäri, että Englantiin suuntautuneet pommituksen lopetettiin ja keskitettiin kaikki voima Saksan kotialueen ilmatilan puolustamiseen. Hävittäjäyksioitä koottiin torjuntatalkoisiin eri sotänäyttämöiltä.

Jotta torjuntaan saatiin tehoa, uusittiin johtamisjärjestelmä. Se edellytti lisää tutkia ja parempaa ja nopeampaa viestijärjestelmää. Luftwaffen johtoa nuorennettiin. Vanhoja kenraaleita ja everstejä vaihdettiin nuoriin meneillään olleessa sodassa kannuksensa hankkineisiin upseereihin. Tarvittiin myös lisää hävittäjiä. Niiden tuotantoa voitiin kasvattaa vähentämällä työtä ja raaka-aineita vaativien pommikoneiden valmistusta. Galland käänsi myös sotatalousministeri Albert Speerin päin. Speerin mielestä oli tärkeintä, että lentokoneteollisuus tuotti mahdollisimman paljon hävittäjiä. Helppointa oli jatkaa Messerschmitt 109:n eri muunnosten tuotantoa. Gallandin vaatimuksesta alettiin valmistaa enemmän moderneja Focke-Wulf 190-hävittäjiä.

Vaikka Luftwaffella oli ilmanheruus Saksan taivaalla, eivät saksalaiset kuitenkaan kyenneet estämään Normandian maihinnousua. Liittoutuneiden eteneminen lännessä oli hidasta, kunnes se jämähti kokonaan Saksan länsirajalle rakennettuun Siegfriedlinjaan. Jenkit ja britit yrittivät tuloksetta murtaa sitä vielä kesällä 1946.

Vaikka teollisuuden, liikennetyksien ja kaupunkien pommitukset eivät aikaisemmin tuntuneet tuovan riittävää tulosta, päätettiin vanha konsti ottaa uudelleen käyttöön. Oli

tarkoitus muuttaa Berliini soraläjäksi massiivisin pommi-iskuina. Saksalaiset olivat saaneet vihiä Berliiniin suuntautuvista pommituslennoista. Berliiniin suojaksi oli keskitetty yli 1000 hävittäjää. Huomattava osa näistä oli uusia Messerschmitt 262 -suihkuhävittäjiä. Niiden neljä 30 millin tykkiä tekivät pahaa jälkeä pommitusmuodostelmissa. Vielä enemmän tuhoa tekivät hävittäjien ampumat uudet R4M-raketit.

Berliinin pommitukset päättyivät liittoutuneiden kannalta katastrofiin. Toki kaupungissa syntyi tuhoja, mutta satojen koneiden menettäminen pakotti jälleen kerran lopettamaan pommitukset.

Amerikkalaiset olivat jo 1944 tehneet ensimmäisen koeräjäytyksen uudella superaseella, atomipommilla. Nyt sitä päätettiin käyttää Saksaa vastaan. Berliini muuttui soraläjäksi ja Hitler sekä natsien johtajajärjestelmä hävisivät maan päältä ja sota loppui.

Maailman sivu on kirjoitettu arvioita siitä, kuinka Saksa olisi voittanut toisen maailmansodan, JOS jotain olisi tehty toisin. Tosiasioiden valossa Saksan voitto olisi ollut mahdoton ottaen huomioon toisaalta Saksan ja toisaalta liittoutuneiden teollisen kapasiteetin ja aineelliset ja ihmisresurssit. Toisessa maailmansodassakin päti vanha sääntö, jonka mukaan sodan voittaa se osapuoli, joka tuottaa enemmän hiiltä ja terästä.

David C. Isbyn kirjoittama skenaario Saksan ilmavoimien menestyksestä on uskottava. Saksa oli todella vuodenvaihteessa 1943–44 murtaa liittoutuneiden pommitusilmavoimien selkärangan. Mutta vaikka näin olisi todellisuudessa käynytkin ja Saksa olisi saanut aikavoiton, olisi sekin kääntynyt vain vielä pahemmaksi tappioksi.

Majuri Kirvesmies kertoi kiinnostuksen Vapaussotaan syntyneen jo pikkupoikana. Äidin puolen sukulaiset palvelivat valkoisten riveissä Sysmän pataljoonassa. Isän puolen isoisä taas teloitettiin punakaartilaisena.

Afganistanissa käsin kudottu villamatto. Kuviona on Porin vapaustusmerkki, jonka on suunnitellut arkkitehti T. Nordman. Reunakenttä kiertää vapaussodan yleisenä tunnuksena käytetty havukuvio. Matto on kudottu 2009 Afganistanissa Faryabin maakunnassa. Toteutus: Ville Veikko Kirvesmies ja Haidar Maqtag.

Komea näyttely Pääesikunnassa Esillä Afganistanissa tehty matto aiheena Suomen vapaussota

■ Miltä kuulostaa Afganistanissa solmittu vapaussota-aiheinen matto? Tällaisia ihmeitä on nähtävissä Pääesikunnassa Vapaussodan 95-vuotismuistopäivänä avatussa Vapaussota-näyttelyssä.

Näyttelyn on organisoinut majuri **Ville-Veikko Kirvesmies** pääosin omista kokoelmistaan. Kokoelma käsittää satoja vapaussotaan liittyviä kunnia- ym. merkkejä sekä dokumentteja. Näytteillä olevaa kokoelmaa on täydennetty parilla kymmenellä sotamuseosta lainatulla kunniamerkillä.

Kirvesmies totesi, että kokoelman kerääminen on vaatinut seuraavia asioita tärkeysjärjestyksessä: Ymmärtävän puolison, paljon tietoa ja merkkien tuntemusta, hyvän verkostumisen alan harrastajiin, pari kriisinhallintaoperaatiota ja hyvät suhteet pankinjohdajaan.

Minulta on kysytty, miksi käyttää aikaa ja rahaa metallinpalasiin. Olen vastannut, että kun merkkien tikijöinä on mm. Akseli Gallen-Kallela, Aarno Karimo, Emil Wikström ja Gunnar Finné, kertovat viimistään nämä nimet, että ne ovat kulttuurihistoriaa

Ensimmäisenä katseen vetää kuitenkin puoleensa kolme seinälle ripustettua pientä vapaussota-aiheista nukkamattoa. Kirvesmies on teettänyt ne Afganistanissa ollessaan siellä kriisinhallintatehtävissä.

Näyttely on sijoitettu Pääesikunnan keskuspalvelonkiin. Käynti kuitenkin järjestyy ottamalla yhteys Kirvesmieheen numero 0299510314.

Teksti ja kuvat: Jukka Knuuti

Sami Sihvo 80 vuotta

Kenraali Sihvo ja puoliso Marja-Liisa saivat seistä Jääkäritalolla pitkään, sillä onnittelijoiden jono oli pitkä.

■ Jääkärien perinneliikkeen yksi keskeisimmistä henkilöistä, kenraalimajuri Sami Sihvo täytti 80 vuotta 13. joulukuuta. Juhlia vietettiin lumimyrskyn keskellä Santahaminassa Jääkäritalossa. Sihvoa onnittelemaan oli saapunut onnittelemaan puoleentoista sataa ystävää.

Koko Etelä-Suomea riepottellut lumimyrsky pakotti joitain juhliin tulossa olevia kääntymään takaisin kotiin.

Samin Sihvo oli perinneyhdistyksen puheenjohtaja 1995–1999. Sen jälkeen hän johti Jääkärisäätiötä.

Perinneyhdistys antoi Sihvolle lahjaksi valokuvajäljennöksen Hugo Backmanssonin Sami Sihvon isästä Johannes Sihvosta maalaamasta muotokuvasta. Alkuperäinen kuva on jääkärikanslian seinällä.

Parole luettavissa internetissä

Pääyhdistys on julkaisut uudet internet-sivunsa osoitteessa <http://www.jp27.fi>. Parole on vanhaan tapaan luettavissa myös sähköisessä muodossa. Lehden löydät suoraan etusivun päänavigointipalkista otsikolla "PAROLE", jota klikkaamalla avautuu sivu, jolta löytyvät kaikki tähän asti sähköiseen muotoon tallennetut lehdet. Haluttua lehteä pääset lukemaan kansikuvaa klikkaamalla.

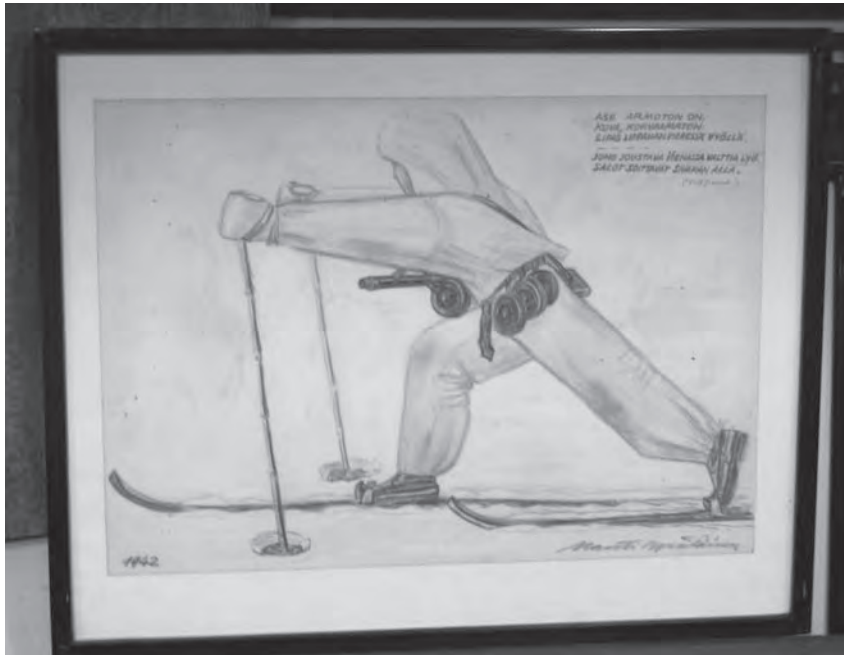
Lehdet on tallennettu .PDF-muodossa ja niitä voidaan lukea mm. Adobe Acrobat -ohjelmalla. Ilmainen Adobe Acrobat -ohjelma löytyy tarvittaessa osoitteesta <http://www.adobe.com>.

Jääkäripäivänä 25.2.2013

oli Jääkäripaadella seppeleenlaskutilaisuus. Paikalla olivat Maisa Crockford, rva Sippola, Paul ja Anja Voss.

Ase armoton on / kova korvaamaton, /lipas lippahan vieressä vyöllä..... Jono joustava Vienassa valttaa lyö,/ salot soittavat sivakan alla. 1942 piirretyn konepistoolimies-kuvassa on Erkki Tiesmaan teksti.

Piirretty sotapäiväkirja

■ Martti Vepsäläinen lähti 18-vuotiaana jatkosotaan. Sotatie kulki Sallasta Rukajärvelle ja Poventsaan. Viimeiset taistelunsa Väisänen taisteli kesällä 1944 Ilomantsissa. Näissä sodan viimeisissä taisteluissa tuhottiin kaksi neuvostodivisioonaa.

Piirtämiseen mielistynyt Vepsäläinen alkoi tallentaa näkemäänsä lyijykynällä. Sodan mittaan syntyi kymmeniä piirroksia, joissa huomio kiintyy mm. siihen, että aseet

ja ajoneuvot on kuvattu niin tarkasti, että panssarivaunut T-26 ja T-34 samoin kuin hävittäjäkone MiG-3 ovat selkeästi tunnistettavissa.

Helmikuussa 90 vuotta täyttäneen Vepsäläisen kuvat eivät ole koskaan yleisön nähtävissä. Hän tarjosi niitä aikanaan tuloksetta TK-piirtäjien näyttelyyn. Nyt on odotettavissa, että piirroksille rakennetaan näyttely Suomalaiselle klubille.

Teksti ja kuvat: Jukka Knuuti

90-vuotiaasta Martti Vepsäläisestä tuli julkkis, kun hän meni 5. joulukuussa eduskunnan lehterille kuuntelemaan veteraanilakien käsittelyä. Haastattelut tulivat televisioon ja kahteen sanomalehteen.

Kaj Hagelberg 85-vuotiaana

Kaj Hagelberg 1922–2013 Suomen Laskuvarjojääkäri- koulutuksen aloittaja

Everstiluutnantti Kaj Hagelberg kuoli 12.1.2013 Valkealassa. Hän oli syntynyt Viipurissa 7.3.1922.

Ennen talvisotaa vuosina 1938–1939 hän kuului Helsingin Ratsuväkisuojeluskuntaan.

Talvisodan aikana joulukuussa 1939 hän astui 17-vuotiaana vapaaehtoisena palvelukseen Jalkaväkirykmentti 9:ään, mistä hänet komennettiin Seinäjoen lähetyvillä toimivaan Ppkoulutuskeskus 1:een ja sieltä talvisodan päätyttyä Niinisaloon RUK:n kurssille 47, jonka jälkeen hän palasi syksyllä 1940 koulun penkille. Jatkosodan alkaessa kesäkuussa 1941 kornetti Hagelberg kutsuttiin joukkueenjohtajana palvelukseen Jalkaväkirykmentti 13:sta Hangon rintamalle, mistä rykmentti siirrettiin kesällä 1941 osaksi kohti Syväriä hyökkääviä Karjalan Armeijan joukkoja.

Rykmentin komentaja, Kaj Ha-

gelbergin isä, jääkärieversti Emil Hagelberg kaatui hyökkäysvaiheen aikana 12.8.1941 Vieljärvellä Itä-Karjalassa. Emil Hagelberg oli nuorena osallistunut Antwerpenin ja Pariisin olympialaisiin nykyaikaisessa viisiottelussa. Urheilullisuus oli täten jääkärin pojalla veren perintöä.

Kaj Hagelberg toimi asemasodan aikana Syvärin ja Laatokan pohjoispuolisilla alueilla jääkärijoukkueen johtajana ja myöhemmin pst-tykkikomppanian päällikkönä, mm. kesän 1944 rajuissa torjuntataisteluissa. Hän haki jo asemasodan aikana laskuvarjohyppykursseille Saksaan saaden esmieheltään kieltävän vastauksen: ”Hullu, et lähde mihinkään.”

Hagelberg kävi vuosina 1942–1943 vuoden kestäneen 26.Kadettikurssin ja suoritti esipuseerikurssin vuonna 1961. Sodan jälkeen Hagelberg palveli mm. Jalkaväkirykmentti 4:ssä Dragsvikissä sekä

Maasotakoulussa (Kadettikoulu) ja Uudenmaan Jääkäripataljoonassa Santahaminassa kouluttaen varusmiehiä ja kadetteja.

Vuonna 1958 toteutui hänen pitkäaikainen unelmansa, kun hänet komennettiin kurssille Ruotsin Armeijan Laskuvarjojääkärikouluun (Arméns Fallskärmsjägarskola) päällystökurssille Karlsborgiin. Seuraavana vuonna hän kävi Ruotsissa kouluttajakurssin ja sai lisää arvokasta tietoa laskuvarjohyppykoulutuksen toimeenpanosta. Ruotsalaisten antamat yksityiskohtaiset suunnitelmat ja erilaiset tekniset tiedot mahdollistivat myöhemmin koulutuksen aloittamisen Suomessa hyvin lyhyellä valmisteluajalla kesällä 1960. Yhteistyölle oli eduksi, että kyseisen koulun johtajana Ruotsissa oli sekä talvi-että jatkosotaan osallistunut kapteeni Carl Olof Wrang.

Ensimmäinen henkilökunnan laskuvarjohyppykurssi alkoi Utissa

Hautajaiskulkue laskuvarjojääkärien kunniakujassa.

kesällä 1960. Seuraavana kesänä järjestettiin kouluttajakurssi, toinen henkilökunnan kurssi ja kaksi varusmieskurssia sekä opetustilaisuus ilmavoimien kadeteille. Kesän ja syksyn aikana 1961 hypättiin Utissa yli 1100 laskuvarjohyppyä. Näin oli luotu pohja laskuvarjojääkärikoulutuksen aloittamiseksi.

Kaj Hagelberg toimi vuonna 1962 perustetun Laskuvarjojääkärikoulun johtajana aina reserviin siirtymiseensä asti vuoteen 1973. Kaj Hagelbergin panos laskuvarjojääkärien koulutuksen aloittamiseen ja kehittämiseen oli aikanaan ratkaiseva. Hän osoitti poikkeuksellista aktiivisuutta ja peräänantamattomuutta ajaessaan tärkeäksi katsomaansa hanketta. Hänen aikanaan syntyi myös laskuvarjojääkärien henki Hagelbergin korostaessa tehtävien tinki-mätöntä täyttämistä ja kavereista huolehtimista. Hänen johtajakaudellaan alettiin Utissa vaalia sodan

aikaisten kaukopartiomiesten, EP 4:n: perinteitä. Hän oli myös perustamassa Laskuvarjojääkärikiltaa ollen sen kunniajäsen ja hän osallistui sen toimintaan hyvin aktiivisesti aivan viime aikoihin saakka. Hagelberg teki palvelusaikanaan yli 800 laskuvarjohyppyä.

Kaj Hagelberg oli esimiehenä vaativa ja rehti. Hän oli alaisiaan innostava ja heistä huolehtiva ollen aina valmis ottamaan vastuun toiminnasta. Hänellä oli myös taito kuunnella alaisiaan ja ottaa heidän mielipiteensä huomioon. Hän oli myös luonnosta ja ympäristöstään aina hyvin kiinnostunut.

Reserviin siirryttyään hän toimi joitakin vuosia liike-elämän palveluksessa Kouvolassa.

Hagelbergin harrastuksiin kuuluivat mm. purjelautailu ja radioamatööri-toiminta.

Jääkäriperinteen välittäminen nuorisolle oli hänelle läheistä. Hän oli vuonna 1974 perustamassa JP

27:n Perinneyhdistyksen Kymenlaakson osastoa ja toimi mm. sen varapuheenjohtajana

Hagelbergin selkeä ja käytännön läheinen esitystapa tehoi niin veteraaneihin kuin nuorisoonkin. Hänen puolisonsa Brita Hagelberg, jääkärikapteeni Fredrik Helsingiuksen tytär toimi sodan aikana lottana. Näin myös Britan kautta perheessä oli jääkärin verta.

Kaj Hagelberg saatettiin haudan lepoon 1.2.2013 Valkealassa sotilaallisilla kunnianosoituksilla omaisten, ystävien ja laskuvarjojääkärien saattamana.

Sami Sihvo

TUNNISTATKO HEIDÄT?
1/2013

Hei!

Vöyrin sotakoulun työryhmä, mihin minä ja mieheni kuulumme, on julkaissut kuvateoksen: Frihetskampen 1918-kuvateos Vaasan-Vöyrin seudulta (ruotsiksi). Vöyrin sotakoulun esikuntatalo oli meidän sivutalossa ja johtaja, jääkäri Petrelius (Pertamo) ja jääkäri Rosenholm (Lauri Grahn) kk-kouluttaja asuivat meillä 1918. Siksi talossamme on paljon sotakouluvalokuvia. Sitä paitsi Vöyriltä lähti 28 jääkäriä ja olen skannannut kuvia heidän albumeista. Äitini oli myöhemmin Vöyrin lotta ja oli kutsuttu Tampereelle sotakoulun 20-vuotisjuhlaan 1938. Siitäkin meillä on valokuvia.

Liitteenä kuva, missä sotakoululaisia kuvattu 1938 Tampereella. Tämä kuva olisi tosi mielenkiintoista saada tunnistetuksi, koska siinä on ilmeisesti sotilaallisesti tärkeitä henkilöitä.

Margareta Ehrman

Kuvassa Vöyrin sotakoulun 20-vuotisjuhla Tampereella 1938: Edessä on jääkäri K I Viljanen. Alimpana vasemmalla eversti T S Hiiskero (Hedman). Hänen yläpuolella oikealla taiteilija Jorma Gallén-Kallela. Ylinnä vasemmalla Ilmari Karhu(?) hänen alapuolella oikealla Yrjö Rekola. Vasemman oven edessä Urho Tähtinen ja hänen vieressä oikealla SKOHA:n toimitusjohtaja Aarne Jusu. Ylinnä oikealla Vöyrin koulun hankintapäällikkö Johannes Hallvar. Kaikki mainitut ovat Vöyrin sotakoululaisia. Tunnistaisiko joku ne muut? Ota yhteyttä: margareta.ehrman@gmail.com tai puh 050-5426729

P.S. Edelliseen tunnistustehtävään 4/2012 ei tullut yhtään vastausta.

JÄÄKÄRIKANSLIA TIEDOTTAA
Kun käyt Jääkärikansliassa, varmista etukäteen soitolla, että joku on paikalla. Samalla saat alaoveen tarvittavan koodin.

Perinneyhdistyksen kotisivut löytyvät internet-osoitteesta
www.jp27.fi

Jääkärieverstiluutnantti Lahja Johannes Valakiven hautamuistomerkki Tuusulaan siirrettynä.

Askolan kirkonkylän hautausmaalla Valakiven entinen hautapaikka säilytetään hänen muistomerkkinään.

Hyvän mielen tarina, lokakuu 2012

■ Isäni, jääkärieverstiluutnantti Lahja Johannes Valakivi kuoli ja haudattiin Askolan kirkonkylän hautausmaahan 19.9.1956. Vuonna 1964 muuttimme äidin kotiseudulle Tuusulaan, josta harvakseltaan käytiin Askolassa isän haudalla.

Äiti kuoli 1996, 40 vuotta isän jälkeen. Lopun lähestyessä hän mietti, ettei halua tulla haudatuksi Askolaan, jossa ei ole mitään eikä ketään hänelle rakasta, mutta: ”Mitä ihmisetki sanoo, jos minuu ei haurata mieheni viereen.” Sitten hän keksi, että isän hautakivi siirretään Tuusulaan ja hänen nimensä pääsee siten miehensä alle niin kuin kuuluu.

Näin sitten tehtiin, luvat ja ilmoitukset seurakuntiin ja Jääkäriliittoon hoidettiin ja kivi siirrettiin Paijalan hautausmaahan, äidin suvun sukuhaudalle. Minä ajattelin, että enää ei tarvitsekaan ajaa Askolaan, kun isän muistomerkki on täällä. Olin väärässä.

Välillä minulle tulee tarve mennä isän oikealle hautapaikalle, jossa ei enää ole edes kumpua. Jonkinmoinen henkinen napanuora minua sinne vetää. Hautapaikka on isän mieltymysten mukaan mahdollisimman sivussa, mahdollisimman lähellä luontoa. Nykyisellään se on sikäläkin isän mieleen, että siinä ei ole kiveä, ei kukkia, ei edes kumpua.

Hän naureskeli aikanaan, että

”Naisväki on merkillistä kun ei anna vainajien levätä rauhassa, vaan istuttaa kaiken maailman palssameita maahan päälle”.

Olen siis vuodesta 1996 käynyt muutaman kerran vuodessa Askolassa, vienyt kynttilän ja aina pyhäinpäivän tienoilla olen laittanut havut. Olen laittanut ne aina tiettyyn kohtaan, pään kohdalle, ja erityisellä tavalla, siten kuin äiti opetti. Kukaan muu ei siellä ole koskaan käynyt, merkitsemätöntä hautapaikkaa ei kukaan elossa oleva edes tiedä.

Muutama päivä sitten tuli taas halu käydä siellä. Ajelin Askolaan ja kävelin havuineni kohti hautapaikkaa ja – siellä oli jo havut! Täsmälleen siten kuin minä olen ne laittanut, juuri oikeassa paikassa! Hetkeksi menin aivan sekaisin, olenko muka jo käynyt? Ajattelin jopa ’äiti?’

Sitten alkoi kuumeinen miettiminen, kuka? Kynttilä ei olisi niin ihmetyttänyt, mutta havut, ja nimenomaan siten kuin minä ne aina laitan.

Seuraavana päivänä soitin hautausmaan hoitajalle, jospa hän olisi huomannut jotain, hautausmaa on hyvin pieni. Kun esittäydyin, hän sanoi: ”Taidankin tietää miksi soitate.”

Tuo nuorehkolta kuulostava mies, hautausmaan hoitaja Jouni Vilkki sanoi, että kun hän tuli toimeensa 2004, silloinen kirkkoherra kertoi kuka lepää tuossa kiviaidan juures-

sa, hoitamattomassa paikassa. Seurakunta on päättänyt, että paikkaa ei luovuteta uusiokäyttöön vaan se pidetään Johannes Valakiven muistomerkkinä.

Vilkki kertoi panneensa vuosien mittaan merkille kynttilät ja havut, ja nyt kun hautausmaata laitettiin pyhäinpäiväkuntoon eikä havuja ollut tuotu, hän päätti ne laittaa niin kuin on nähnyt niiden olevan. Kertoi myös että seurakunta on vienyt ja vie jouluna sinne umpihankeen kynttilän. He haluavat osoittaa syvän kunnioituksensa jääkärille, ainolle sillä pienellä hautausmaalla.

Tuli tavattoman hyvä mieli, ja haluan sen tuottaa teillekin kertomukseni myötä.

Marjut Valakivi

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

TUOTE	HINTA
Kortit	
Jääkärilippukortti	1,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50
Suomen Jääkärit	1,00
Turun jääkäripatsas	0,20
Vaasan jääkäripatsas	0,20
Wasserturn	0,20

Adressit

Ilman tekstiä	10,00
Kansliasta kirjoitettuna/ toimitettuna	12,00
Laajempi tekstaus	13,00

Muut tuotteet

CD Jääkäri morsian/ kesto 22 min	10,00
CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Fallna for friheten-medalj	8,50
Jägarens väg	3,00
Jääkärien Elämäntyö-itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englantia ja latvia)	10,00
Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis. 50 kpl)	2,50
Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Puukko Jääkärimerkillä	50,00
Suomen jääkärien elämäkerrasto, I täyd.osa 1957	5,00
Ur Jägarnas levnad och gärning	5,00
VHS Jääkärien tie I-III	15,00

Vain jäsenille

Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
--------------------------------	-------

Erillisillä hakemuksilla myynnissä

Jääkäripienoismerkki	80,00
Jääkärihautamerkki	80,00

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Pohjoisranta 20 A 3

00170 HELSINKI

P. 09 135 1009/050 377 8845

(myös teksdviestit)

s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet

kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postituskulut.

Kirjallisuutta

LOKAA, LÖYHKÄÄ, SAVUA

Peter Englund: *Menneisyyden maisema.* (Suom. Kari Koski). WSOY 2012. 322 s.

■ ■ ■ Peter Englundin 20-vuoden takainen esseekoelma on vihdoinkin julkaistu myös suomeksi. Kirjan essee käsittelevät historian eri osa-alueita aina sotahistoriasta puhtauden historiaan. Englund nostaa esille, varsinkin sotahistoriasta asioita, joita ei aina tule ajatelleeksi. Taistelujen, voittojen ja tappioiden lisäksi Englund nostaa esille yksilöt, heidän kärsimyksensä ja olosuhteet sodassa.

Englund ihmettelee, miten joku sotapäällikkö yleensä saattoi ottaa kunnian jonkin taistelun voitosta, koska johtaminen yksinkertaisesti oli mahdotonta taistelulentän savujen ja metelin vuoksi. Päälliköt pysyivät muutenkin pääosin kaukana varsinaisilta taistelulentiltä. Poikkeuksena on Ruotsin kuningas Kustaa II Aadolf, mutta hänen kohtalonsa Lützenin taistelussa syksyllä 1632 oli se mikä oli.

Ruotsinsalmen taistelun lopputuloksen Englund luonnehtii plus miinus nollassa. Ainoa hyöty taistelussa oli se, että Ruotsin kuningas Kustaa III sai sotia sydämensä kyllyydestä. Pultavan taistelun kuvaus käsittää

alueen vuosina 1709 ja 1917. Parikymmentä vuotta myöhemmin ukrainalaiset joutuivat kärsimään Stalinin puhdistuksista ja yhdeksi syyksi mainittiin juuri heidän ruotsalaismielisyytensä vuonna 1709 ja myöhempi hallittomuus juhliä Venäjän saavuttamaa voittoa Kaarle XII:sta.

Kuvaus Kaarle XII:n pään lävistäneen luodin lentoradasta ja aiheuttamista tuhoista

vie sankarikuninkaan kuolemasta pois kaiken loistokuuden. Kuvaus luodin aiheuttamista vammoista on kuvottavuudessaan loistava. Selvyyttä siihen, kummalta puolen luoti ammuttiin, ei tämäkään essee tuo. Englundinkin tarkastelun tuloksena, luoti on voitu ampua kummalta puolen tahansa.

Ensimmäisen maailmansodan Verdunin taistelulentän kuvauksissa voi aistia loan ja mätänevien ruumiiden löyhkän. Historia tulee raadollisuudessaan lähelle lukijaa. Tuskinpa historiateokselta voidaan enempää vaatia.

Pasi Pulju

TALVISOTA VASTUSTAJAN SILMIN KATSOTTUNA

Bair Irincheev: *Talvisota venäläisin silmin.* Minerva Kustannus. 2012

■ ■ ■ Sotahistorioitsija Bair Irincheev, 35, on tavallaan ”outolintu”, sillä hän on syntynyt Leningradissa ja kuin kohtalon ivaa on se, että hän vietti lapsuutensa kesät pakko-kuovutetussa Viipurin läänissä, mm. kuulussa Kuolemajärven Summassa! Nyt hän asuu Helsingissä ja on viimeksi kirjoittanut Talvisodasta.

On kiitettävä yritys avata venäläisin silmin ja venäläisten silmille tätä traumaattista tapahtumaa, jota vielä voimissaan olleessa Neuvostoliitossa tavattiin kutsua lähinnä ”vähäiseksi rajakahakaksi”, vaikka se oli väkivaltainen suvereenin valtion omaisuuden mitä raa’in ryöstö.

Neuvostopropagandahan on puhunut osin vielä näihin päiviin ja osin jopa edelleenkin (!) sodan syyksi Mainilan laukauksia, jotka mukana ammuttiin Suomen puolelta. Kyse oli siis neuvostoajan tyylipuhtaasta valheesta, jossa mustaa tyynesti väitettiin valkoiseksi.

Irincheevin silmienavausyrityksen voi sanoa kompastuvan jo hänen alkusanoihinsa, kun hän ei omien sanojensa mukaan ”käsittele politiikkaa eikä monta muutakaan asiaa”. Kun historiaa ennen Talvisotaa ja sodan todellisia syitä ei kerrota,

niin tuodaanpa sentään esille aina komppaniatasolla saakka toimineet politrukit, joukkojen ”kommunisti-henkiset propagandasparraajat”.

Irincheevin tekstistä paistaa hiivenen sellainen henki, ettei Suomi olisi ollut niin urhokas kuin oli. Hän myöntää kyllä, että Neuvostoliitolla oli miesylivoiman lisäksi Suomea monin verroin vahvempi raskas aseistus. Hän kertoo myös omien tappioista mutta korostaa, että ainakin aluksi tulessa olivat lähinnä Leningradin alueen joukot, joissa ei aina ollut hurraamista. Politrukeista huolimatta joukkoihin oli vaikea pumpata mitään suomalaisten Talvisodan henkeen verrattavaa asennetta ja motivaatiota. Se on ymmärrettävää ja jopa tietyn terveyden merkki neuvostojoukoissa

Suomen onneksi vainoharhainen Stalin oli tapattanut hyviä sotapäälliköitäkään. Osalla joukoista puuttui varmaankin ”oikea varustus”, kun pakkasherrakin oli paikoin Suomen puolella. Tiedustelu petti ja huonoja Talvisodan päälliköitä teletettiin vielä jälkikäteenkin kesällä. On selvää, että toisinaan vodkankin voimalla hyökkäämään pannut taistelijat eivät olleet parhaimmillaan.

Suomen tulevaisuus oli hiuskarvan varassa sodan lopulla. Ranskan sekä aina ahneen ja itsekkään Englanninkin ”ukaasit” taisivat koitua Suomen pelastukseksi, kun Stalin ”veti liinat” kiinni yllättäen, kun Suomi oli liki polvillaan.

Kari Nummila

SUOMALAISTA SISSISODANKÄYNTIÄ

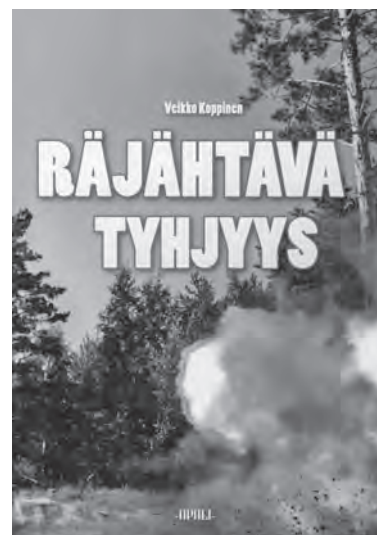
Viljami Korpi (alias Veikko Koppinen): *Räjähävä tyhjiys.* (Maanpuolustuskorkeakoulun Taktiikan laitoksen julkaisusarja 3, n:o 1/2012). Apali, Tampere 2012. 156 sivua, kuvitettu.

■ ■ ■ Sissitoiminta mielletään

usein meille suomalaisille hyvin luontevaksi tavaksi taistella. Olemmehan yleensä olleet lukumääräisesti ja materiaalisesti heikommassa asemassa kuin vastustajamme. Viime sotiemme kaukopartiotoiminta on saanut lähes myyttiset ominaisuudet ja siitä on – enemmän tai vähemmän fiktiivisin keinoin – kirjoitettu kymmeniä kirjoja. Sankareina ovat suomalaisessa luonnossa kuin kotonaan liikkuvat, vähin varustein pärjäävät, neuvokkaat ja rohkeat suomalaiset sotilaat. En tietenkään väitä tätä mielikuvaa vääräksi, joskin se varmaan sopi paremmin puoli vuosisataa sitten eläneisiin suomalaisiin, jolloin suuri osa väestöstämme eli maaseudulla ja oli tottunut liikkumaan ja pärjäämään metsässä. Nykysukupolvella ei useinkaan ole kaikkia näitä ominaisuuksia.

Tätä samaa kuvaa suomalaisista taitavina sisseinä tapaamme myös tamperelaisen Apalin kustantamassa kirjassa, *Räjähävä tyhjiys*. Kirjaa voi lukea kuten jännittävää, joskin jossain määrin naiivia ja ehkä jopa jankuttavaa sotakirjaa, mutta sen tarkoitus on aivan joku muu. Tämä selviää jo siitä, että se on hyväksytty Maanpuolustuskorkeakoulun Taktiikan laitoksen julkaisusarjaan.

Kirjan kannessa tekijäksi ilmoitetaan Veikko Koppinen, mutta nimiölehdellä lukee ”Viljami Korpi alias Veikko Koppinen”.

Kirjallisuutta

Mistä on kysymys? 1950-luvulla Pääesikunnassa palvellut Veikko Koppinen, myöhempi kenraaliluutnantti, on suomalaisen sissisodan käynnin periaatteiden keskeisiä kehittäjiä. Ennen Sissiohjesäännön valmistumista – ehkäpä rinnan sen kirjoittamisen kanssa – hän muotoili ajatuksensa romaanin muotoon salanimellä Viljami Korpi. Kirjan julkaiseminen kiellettiin ja siitä jäi nykyiseen Maanpuolustuskorkeakoulun kirjastoon kopio käsikirjoituksesta. Majuri Marko Palokangas löysi käsikirjoituksen, innostui siitä ja on nyt saattanut sen kaikkien kiinnostuneiden ulottuville.

"Räjähtävä tyhjiys" on ilmeisesti Koppisen kehittämä termi, joka on erittäin kuvaava. Koppisen kuvaama taktiikka perustuu pitkälti miinojen käyttöön, maaston tuntemukseen ja huomaamattomaan liikkumiseen erilaisissa olosuhteissa. Tapahtumat on sijoitettu Pohjois-Kymenlaaksossa sijaitsevan Tuohikotin maastoon, jossa suomalaiset sissit torjuvat menestyksellisesti ulkomaisen tahon hyökkäystä.

Veikko Koppisen kirjan saattaminen julkisuuteen on tärkeä teko. Palokankaan johdanto antaa myös lukijalle hyödyllistä taustatietoa. Kustantajan päätös julkaista kirja A4-kokoisena tuntuu sen sijaan oudolta. Kyseessä on joko romaani tai opas, joita kumpaakin olisi luonnollisempaa ja helpompaa käsitellä normaalin kirjan kokoisena.

Markus Anaja

**ALPO MARTTINEN
KAAVAILI ”KOLMATTA
JÄÄKÄRILIIKETTÄ”**

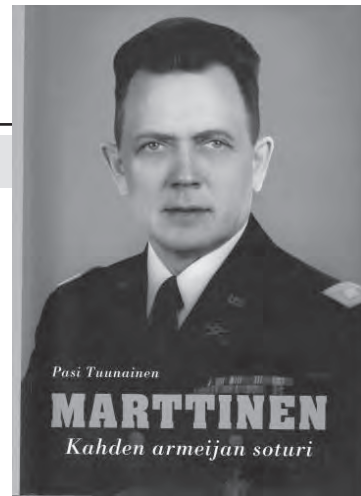
■ ■ ■ Filosofian tohtori, dosentti ja reservin majuri **Pasi Tuunainen** julkaisi viime lokakuussa 639-sivuisen kuvitetun ja poikkeuksellisen monipuolisen elämänkerran Alpo Kullervo Marttisesta (1908–1975), joka yleni everstiksi sekä Suomen että Yhdysvaltain armeijassa. Teos on ai-

nutlaatuinen sen ansiosta, että omaiset luovuttivat Tuunaisen käyttöön kaikki Marttisen paperit ja muun jäämistön.

Marttinen kunnostautui talvisodan Raatteen tien voitokkaiden mottioperaatioiden suunnittelijana joulu-tammikuussa 1939–1940. Samoin hänen jatkosodan ajan saavutuksensa tunnetaan yleisesti. Marttisen taisteluosasto katkaisi ensimmäisenä Muurmannin radan ja samalla myös Stalinin kanavan syyskuussa 1941 ja hänen komentamansa JR 61 pysäytti neuvostojoukkojen hyökkäyksen Tienhaarassa kahdeksan kilometriä Viipurista länteen kesäkuussa 1944. Jatkosodan päätyttyä Marttinen palveli vielä pari kuukautta Lapin sodassa. Ansioistaan Marttisesta tuli joulukuussa 1944 Vapaudenristin 2. luokan Mannerheim-ristin ritari. Sen jälkeen hän siirtyi esikuntatehtäviin ja oli asekatkennän avainhenkilöitä, mikä johti hänet pakolaisuuteen ensin Ruotsiin ja lopulta Yhdysvaltoihin.

Asekatkentään osallistuneita ja lopulta Yhdysvaltoihin päätyneitä suomalaisia ”Marttisen miehiä” oli lopulta 21, joista seitsemän yleni eversteiksi, neljä everstiluutnanteiksi, kaksi majureiksi, kolme kapteeneiksi, kolme luutnanteiksi ja yksi jäi kersantiksi ja yksi korpraaliksi. Näistä 19 ylennykset perustuivat Marttisen arvioihin miesten kyvyistä. Toisin kuin luullaan Marttinen ei ollut CIA:n palveluksessa, vaan Yhdysvaltain erikoisjoukkojen palveluksessa. Tässä ominaisuudessa hän pääsi ohi virkatien esittämään OSS:n (CIA:n edeltäjän) entiselle johtajalle ja sodanaikaiselle tiedustelupäällikölle kenraali William J. Donovanille oman suunnitelmansa Suomen vapautusarmeijasta, jos Neuvostoliitto miehittäisi YYA-sopimuksen verukkeella maan. Donovan oli nimenomaan vihollisen linjojen takana toimivien tiedustelu- ja taistelujoukkojen perustaja.

Marttinen kutsui tätä ”2000-suunnitelmaksi”, koska hänen laskelmissaan vapautusarmeijaan tarvittaisiin 2000 upseeria, joita tu-

li auttaa pakenemaan Suomesta, myöntää heille turvapaikka Yhdysvalloista, kouluttaa heidät uuteen tehtävään ja muodostaa heidän avullaan erikoisjoukkojen yksiköitä Yhdysvaltain armeijaan. Joukosta olisi muodostunut tavallaan ”kolmas jääkäriiliike”, jos Suomen SS-vapaaehtoispataljoona oli ”toinen jääkäriiliike”. Asiakirjoista Tuunainen on kaivanut esiin, että Marttisen ehdotusta punnittiin monissa portaissa. Asia kytkettiin ensisijaisesti NATO:n laajentumiseen ja siitä tuli näin ollen operatiivinen kysymys. Suomalaisen ”muukalaislegioonan” perustamista ei pidetty kuitenkaan tarkoituksenmukaisena ja suunnitelma supistui ensin 200 upseeriin ja lopulta maassa jo olleisiin 20 entiseen asekatkijään. Neuvostoliiton vallattua Suomen näiden johdolla olisi perustettu erikoisjoukkoja, jotka olisi solutettu maahan Pohjois-Norjan kautta.

Yhdysvaltain asevoimien operatiivisiin suunnitelmiin kuului käynnistää sissisota Euroopassa kaikkialla, minne venäläiset joukot olisivat tunkeutuneet. Suunnitelman koodinimi oli ”Comsotfe Otplan 100-1”. Suunnitelman mukaan myös Suomeen olisi eri puolille maata perustettu sissiosastoja, joita amerikkalaiset olisivat varustaneet. Kuukauden sisällä miehityksestä olisi Suomessa perustettu 500 sissin perusjoukko, joka oli tarkoitus kasvattaa viidessä kuukaudessa 4500 sissiin. Sissiosastot olisivat ryhtyneet toteuttamaan sabotaasiohjelmaa ja psykologista sodankäyntiä. Tehtävänä oli vakuuttaa suomalaiset Yhdysvaltojen voiton välttämättömyydestä ja rohkaista näitä sissisotaan.

Markku Salomaa

PÄÄMAJAN TIEDUSTELUPÄÄLLIKÖ

Martti Turtola: *Mannerheimin risti-riitainen upseeri. Eversti Aladár Paasonen elämä ja toiminta.* 310 sivua. WSOY 2012.

■ ■ ■ Eversti Aladár Paasonen (1889-1974) on epäilemättä jatkosodan aikaisen päämajan salape-raisimpiä upseereja. Hän ei ole sitä ainoastaan siksi, että hän johti päämajan tiedustelua. Tämä suomalais-unkarilainen tiedustelupäällikkö oli myös yksityiselämässään omintakeinen mies, josta ei ole paljon tietoja säilynyt jälkimaailmalle, ei siitäkään huolimatta, että hän itse kirjoitti muistelmansa ja tytärkin on kirjoittanut kirjan isästään.

Martti Turtola on laatinut Paasonen elämäkerran, jossa hän kuvaa kohdettaan diplomaattupseeriksi. Luonnehdinta on epäilemättä oikea, sillä Paasonen työskenteli pitkään sotilasasiamiehenä ja tasavallan presidentin adjutanttina. Suuri osa miehen upseeriurasta kului ulkomailla mm. Moskovassa, Berliinissä, Genevessä ja Pariisissa. Rintamalla Paasonen palveli vain vähän aikaa jatkosodan alussa JR 5:n komentajana.

Miehen upseeriura oli alkanut vapaussodassa, ja Kadettikoulun käytyään hän opiskeli 1920-luvun alussa Ranskan sotakorkeakoulussa. Suomessa hän toimi mm. Sotakorkeakoulun opettajana ennen adjutantiksi nimittämistä. Syksyllä 1939 everstiluutnantti Paasonen oli sotilasiantuntijana Paasikiven johdolla Moskovassa käydyissä neuvotteluissa.

Lähinnä Paasonen mielletään pessimistiseksi tiedustelupäälliköksi, joka jo varhain antoi sen kuvan, ettei Saksa ja sen mukana Suomi tule sodasta kunnialla selviämään. Totuus on kuitenkin hiukan monivaihteisempi. Paasonen kyllä tajusi Saksan vaikeudet, mutta hän elätteli silti jonkinlaista optimismia Suomen selviytymisestä. Samalla hänen suhteensa päämajoitustimestari Aksel Ai-

roon olivat varsin problemaattiset.

Useita kieliä, mm. toista äidinkieltään unkaria, sujuvasti puhunutta Paasosta käytettiin luonnollisesti Suomen Unkari-suhteiden hoitamisessa. Hän teki mm. lukuisia esitelmämatkoja Unkariin ja tapasi siellä pariin otteeseen valtionhoitaja Miklós Horthyn.

Sodan jälkeen Paasonen katsoi viisaimmaksi siirtyä Suomesta ulkomaille. Hän sai eron puolustusvoimista 1945 eikä enää sen jälkeen edes käynyt Suomessa. Mannerheimin muistelmien haamukirjoittajana hän toimi marsalkan apuna Sveitsissä, mutta siirtyi lopulta Yhdysvaltoihin sikäläisen sotilastiedustelun palvelukseen.

Turtola väittää, ettei Paasonen lähtöön Suomesta liittynyt pakoa tai muuta senkaltaista dramatiikkaa. Hänen lähdeluettelossaan ei ole lainkaan punaisen Valpon Paasoskansiota. Sieltä käy selvästi ilmi, että Valpo oli Paasonen kannoilla asekkennän ja Stella polaris -jutun takia. Eli Valpoa pakoon Paasonen todellisuudessa lähti. Valpo toteaaakin everstin poistuneen salateitse Suomesta. Mainittakoon vielä seuraava episodi: Paasonen anottua Suomen passia Pariisin-lähetystöstä vuonna 1952 Suojelupoliisi totesi, ettei oikeutta pakoilevalle everstille tule passia myöntää.

Kun Paasonen muistelmat on lähinnä vain eräänlainen puolustuspuhe eikä muutakaan lähdeaineistoa

ole suuremmin saatavilla, Turtola on joutunut lähestymään kohdettaan varsin yleisellä tasolla. Elämäkerrassa on paljon yleistä taustatietoa niistä ympäristöistä, joissa Paasonen Suomessa työskenteli. Muutamat varsin toisarvoiset yksityiskohdat, joista tietoja on löytynyt, ovat saaneet ehkä vähän liikaakin palstatilaa.

Mielenkiintoinen on Turtolan väite, jonka mukaan ns. Stella polaris -operaatioon osallistuneet upseerit, ennen muuta Reino Hallamaa, mutta myös hänen esimiehensä Paasonen, olisivat lyöneet sodan jälkeen rahoiksi Suomesta länteen salakuljetulla tiedusteluaineistolla. Väite on varsin uskottava. Mikseivät miehet olisi käyttäneet aineistoa hyväkseen, kun isänmaa näytti vajonneen syväle entisen vihollisen etupiiriin.

Mikko Uola

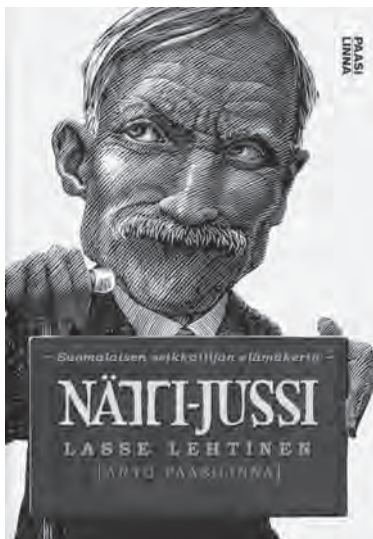
KUNINGASJÄTKÄSTÄ SOTASANKARI

Lasse Lehtinen (- Arto Paasilinna): *NÄTTI-JUSSI. Suomalaisen seikkailijan elämäkerta.* Paasilinna 2012. 252 s.

■ ■ ■ Arto Paasilinnalta jäi vakavan sairastumisen vuoksi kesken vuosikausia suunnitteilla ollut kirja Nätti-Jussista. On luontevaa, että Paasilinnalta keskenjääneen hahmotelman kokosi kirjaksi juuri Lasse Lehtinen, joka on maamme ehkä eniten artopaasilinnamainen kirjailija.

Nätti-Jussi oli oikea historiallinen henkilö, Lapin metsätyömailla vaikuttanut karstulalaissyntyinen Juho Vihtori Nätti (1890 – 1964). Nätin toinen jalka oli viallinen jalkaterän osoittaessa suoraan taaksepäin. Viallinen jalka oli monen tarinan aiheena. Nätti-Jussi itse kertoi tarinoita itsestään ja niissä hän oli paroni von Münchhauseniin verrattavissa ollut liioittelija.

Lehtisen-Paasilinnan Nätti-Jussi on Forrest Gump -tyyppinen

vahingossa paikalle osuja ja sitä kautta merkittäviä henkilöitä tavannut seikkailija. Kirja kuvaa Nätti-Jussin vaiheet huutolaispojasta Etelä-Afrikan timanttikentille, Englannin, Amerikan, Itävalta-Unkarin sekä Venäjän kautta Suomeen. Kirjan henkilöistä voisi mainita ainakin Kennedyn klaanin isän Joe Kennedyn, Al Caponen, Haile Selassien, Benito Mussolinin, Adolf Hitlerin, Mannerheimin ja paavin. Esimerkiksi Hitlerin viiksien synty oli Nätti-Jussin idea, mutta tarinana mitäänsanomaton ja vielä väärin ajoitettu ensimmäisen maailmansodan aikaan. Näin kuitenkin saatiin linkki Hitlerin ja Nätin välille.

Uutena piirteenä Nätti-Jussin vaiheisiin on, että Lehtinen tekee hänestä myös sotasankarin. Nätti-Jussi pakeni Wienistä kesällä 1914, kun Itävalta-Unkari julisti Serbialle sodan. Nätti oli tutustunut sodan lopulliseen aiheuttajaan Gavrilo Principiin, joka ampui tässä kirjassa, tosin Wieniin sijoitetut, Sarajevon laukaukset. Varsovassa Nätti tutustui kaupungin puolustusta valmistelevaan kenraali Mannerheimiin. Tästä alkaen hän toimikin vuosikymmenien ajan tarvittaessa Mannerheimin luottomiehenä. Nätti osallistui Muurmannin radan rakentamiseen insinöörin tittelillä ja jatkosodan aikana alueella vakolutoimintaan. Lisäksi Nätin avulla onnistui eräs Mannerheimin ystävä loikkaamaan Suomeen. Myös ase-

kätkennässä Nätti-Jussi oli Lapin osalta merkittävä tekijä.

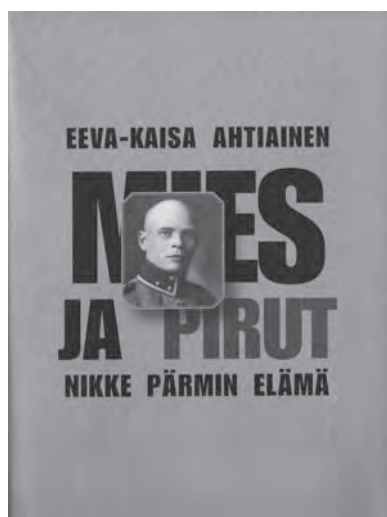
Pentti Harjumaan ohkaisiksi kirjaksi kokoamat alkuperäiset Nätti-Jussi -tarinat olivat enemmän Lappiin sijoitettuja. Lehtinen tekee ”Nätistä” kansainvälisen seikkailijasankarin. Hän kertoo myös useat Harjumaan kokoamat tarinat laventaen taustoja, mutta latistaen kertomukset. Nätti-Jussi -tarinoiden ideanahan on niiden lyhyys ja liioittelu. Liiallinen taustoitus vie tarinoista parhaan terän.

Nätti-Jussi on leppoisaa luettavaa, ehkä hieman väkisin kokoon runnottu ja osin hieman tylsästikin kirjoitettu. Kirja ei ole Lehtisen eikä olisi tällaisenaan Paasilinnanakaan parhaimmista. Paasilinna teki parhaat kirjansa, paria poikkeusta lukuun ottamatta, jo uransa alkupuolella 1970–1980 -luvuilla, joten on vaikea päätellä, millainen hänen kirjansa Nätti-Jussista olisi ollut 2010-luvulla.

Pasi Pulju

TYTTÄRENTYTÄR KUVAA NIKKE PÄRMIÄ

Eeva-Kaisa Ahtiainen: *Mies ja pirut, Nikke Pärmin elämä.* Otava 2005, 272 sivua, kuvitettu.

■ ■ ■ Eeva-Kaisa Ahtiaisen isoisätään tekemää kirjaa ei ole Parolessa esitelty, koska sen ilmestymisvuonna ei lehdessä juuri kirjoja esitelty. Nyt kirjan voi löytää vain antikvariaatista.

Nikke oli ehtinyt kuolla ennen ensimmäisen lapsenlapsensa syntymää, joten ”silminnäkiäkuvauksia kirja ei sisällä, mutta tyttärentyttären kuvaus isoisästään on varsin mainio. Nikke Pärmi on legendaarinen ennen kaikkea duoda-duoda-kielenkäytöstään. Legendan arvoinen oli myös hänen ainutlaatuinen tehtävänä jatkosodassa johtaa pataljoonaa, joka oli koottu turvasäilöön suljetusta kommunistisymptööreistä ja vankilakundeista. Toki mittatappioita tuli, kun ”ryömäläisiä” loikkasi rintaman toiselle puolelle.

Osoitti uskomatonta johtajuutta, että Pärmi pystyi tällaisesta aineksesta luomaan lopulta aivan laatuisan pataljoonan.

Ahtiainen kuvaa kiinnostavalla tavalla sitä, ettei sodan jälkeen oikein löytynyt henkilöitä, jotka olisivat muistaneet, kuinka tämä erikoislaatuinen pataljoonan syntyi ja kenen idea se oli.

Osa rintaman yli loikkanesta Pärmin pataljoonan miehistä tuli takaisin. Sodan kestäessä heitä ilmaantui desantteina, joista osa sai desantin karun tuomion, mutta jotkut onnistuivat piileskelemään heidät pelastaneen rauhaan saakka. Kun rauhan tultua alkoi sotavankien palauttaminen, oli heidän joukossaan myös ryömäläisiä. Ja lopulta heitä nimitettiin myös punaiseen Valpoon. Roolit vaihtuivat, kun entiset turvasäilöläiset panivat entisiä vahtijoitaan tiukalle.

Nikke Pärmistä on kirjoitettu ainakin neljä kirjaa (Topi Vaara: Pärmin pirut 1977, Pentti Koivumäki: Monumenddaalinen Nikke Pärmi 1988, Robert Brantberg: Nikke Pärmi. Musta nuoli, 2011), mutta Ahtiaisen kirja taitaa ainoana täyttää tutkimuksen mitat.

Jukka Knuuti

RUNSAASTI KUVITETTU PERHEKRONIKKA

Rauno Suhonen: *Jääkärimajuri ja hävittäjä-ässä*. Kustannusosakeyhtiö Hai 2012. 228 sivua, kuvitettu.

■ ■ ■ Jääkärimajuri Väinö Lankisen sotilasura jäi lyhyeksi, kun hän menehtyi vain 32-vuotiaana sotavammansa aiheuttamiin komplikaatioihin.

Jääkäri-enon muisto innoitti Väinö Suhosta sotilasuralle ja hakeutumaan Ilmailukouluun, sittemmin Ilmasotakouluun. Väinö Suhonen ehti lentää sekä Talvi- että jatkosodan taivaalla varsin menestyksellisesti. Hän eteni kapteeniksi. Sodan viimeiset kuukaudet hän toimi legendaarisen ritarilentueen, Hävittäjälentolaivue 24:n kolmannen lentueen päällikkönä. Nimi ritarilentue perustuu yksikön lentäjille tulleille peräti seitsemään Mannerheim-ristiin. Suhosen tilille kertyi 19,5 ilmavoittoa, millä hän sijoittui hävittäjä-ässiemme pudotustilastossa tilalle 20.

Kirjoittaja tähdentää, ettei kirja ole tieteellinen tutkimus. Teosta voisi luonnehtia perhekronikaksi, kun siinä lisäksi kerrotaan suvun muistakin jäsenistä ja myös sukutalosta.

Erityinen tunnustus on annettava kirjan kuva-aineistosta. Suvussa tuntuu olevan taipumusta asiakirjojen arkistointiin, sillä sekä Väinö Lankisen että Väinö Suhoseen liittyvää asiakirja- ja kuva-aineistoa kirjassa on harvinaisen paljon, useita kymmeniä sivuja. Ne elävöittävät ja

havainnollistavat mukavalla tavalla kahden sotilaan tarinaa.

Jukka Knuuti

* * *

VIERAUS JA VIHOLLISKUVAT

Vieraan rajalla. (Toim. Kari Alenius ja Olavi K. Fält). Studia Historica Septentrionalia 64. PSHY 2012. 237 s.

Vieraan rajalla -artikkelikokoelma on koottu Oulun yliopiston historia-tieteiden järjestämän symposiumin esitelmistä. Valtaosa kirjan 16 artikkelista käsittelee sotaa ja viholliskuvaa tai kuvaa entisestä vihollisesta. Kirjan alussa peräti neljä kirjoitusta käsittelevät sitä millaisen kuvan Yhdysvaltojen toisen maailmansodan jälkeinen miehityshallinto antoi Japanista tai millainen kuva miehityshallinnolla oli Japanista. Oulun yliopiston yleisen historian professori Olavi K. Fält on tunnettu juuri Japanin historian asiantuntijana ja hän on saanut myös oppilaitaan perehtymään aiheeseen.

Toinen osio käsittelee tavanomaisempaa suhtautumista vieraaseen keskittyen enemmän tai vähemmän sota-/miehitysjaksoihin. Antti Räihän artikkeli kertoo venäläissotilaiden majoitusrasituksesta ns. Vanhan Suomen alueella.

Anna Laakkonen ja Niko Kannisto käsittelevät artikkeleissaan viholliskuvaa itsenäisyyden alkuvaiheissa. Laakkonen käsittelee aihetta neuvostokarjalaisen suomenkielisen lehdistön kautta ja Kannisto suomalaisen sosialidemokraattisen lehdistön kautta. Molemmista nousee esille Karjalan asema lännen tai idän sosialismin etuvartiona riippuen siitä kummalta puolen rajaa kirjoitukset on julkaistu. Suomen puolella Karjala kuvattiin länsimaisen sivistyksen etuvartiona idän barbariaa vastaan ja idässä sosialismin etuvartiona kapitalistista riistoa vastaan. Lehtikirjoittajat olivat molemmissa tapauksissa suomalaisia. Myös sosialidemokraattien varhainen pesäero

kommunisteihin näkyi jo tuon ajan lehtikirjoittelussa.

Kari Alenius käsittelee Saksan poliittisen eliitin suhtautumisesta puolalaiseen vähemmistöön vuosina 1918–1919. Tämä perustuu hänen laajempaan tutkimukseensa.

Sinikka Wunsch käsittelee artikkelissaan talvisodan viholliskuvaa. Sekä porvarilliset että työväenlehdet olivat yhtä mieltä taistelun välttämättömyydestä. Vaihtoehtoja ei ollut. Porvarilliset lehdet korostivat taistelua idän barbariaa vastaan ja työväenlehdet länsimaisen työväenliikkeen saavutuksien tuhoamista, mikäli Neuvostoliitto onnistuisi valtaamaan Suomen.

Kuvaa vihollisesta on helppo luoda haluamakseen, kun vihollinen koetaan tarpeeksi vieraaksi. Globalisoituvassa maailmassa joudumme myös yhä enemmän tällaisten asioiden kanssa tekemisiin.

Pasi Pulju

PAROLE

toivottaa
hyviä lukuhetkiä
hyvien kirjojen parissa!

Helsingissä kuultiin uusia ajatuksia ja toimintatapoja maan puolustukseen

Eversti Keijo Suominen palkittiin luennostaan osaston viirillä, jonka luovutti puheenjohtaja Arno Hakkarainen.

■ Jääkäripataljoona 27:n Helsinki Uusimaan vuosikokous pidettiin 24.1.2013 Pääesikunnassa, Helsingissä. Kokous alkoi vetävästi eversti **Keijo Suomisen** esitelmällä: *Sodankäynnin vallankumous*. Kolmekymmenpäinen kuulijajoukko sai tuta kybersodan tajunnan räjäyttävistä mahdollisuuksista. Maanpuolustukselle, turvallisuudelle ja sen jatkuvalle kehittämiselle on edelleen tilausta. Miten turvalliseen tulevaisuuteen voi varautua, kun väki vähenee, tekniikka vanhenee ja rahaa on säästettävä?

Predator? Hävittäjät, jotka eivät näy tutkassa? Älykkäät ampumatarvikkeet? Viuhkamiinat? Käsitteet ja ideat olivat kuin suoraan amerikkalaisesta scifielokuvasta, paitsi että ne ovat jo arkea. Entiseen ei ole enää paluuta ja tulevaisuuteen on syytä varautua, mutta miten? Puolustusvoimien uudistukset ja erityisesti väkimäärän vähennykset ja budjettileikkaukset ovat viime aikoina puhututtaneet kovasti. Samanaikaisesti suuri ja mahtava naapurimaamme panostaa ravakalla kädellä oman armeijansa kehittämiseen.

Teknologia vanhenee, tekniikka on kallista ja miehistö, koneet ja laivat maksavat. Haastavuutta lisää se, että tavallisten, valtiollisten sotien lisäksi on tarjolla epäsymmetristä sodankäyntiä: sissisotia ja terrorismin eri muotoja. Maailma ei edelleen-

kään ole niin turvallinen, kuin se kotisohvalta käsin arjessa vaikuttaa.

Politiikan vallanpitäjät haluavat säästää, mutta Suomen geopoliittinen asema on haasteellinen, eikä se siitä muuksi muutu.

–Turvallisuudesta ei voida tinkiä tulevaisuudessakaan. Kun tekniikka kehittyy ja maailmaa muuttuu, on myös maanpuolustuksen muututtava. Onneksi alan ammattilaiset osavat varautua erityisesti haastaviin tilanteisiin, niistähän suomalaisilla sotilailta on kokemusta jo jääkäriajoista lähtien, totesi eversti Keijo Suominen.

Taloudellinen tilanne on haastava, mutta vaikka tilanne olisi toisinkin, täytyy menetelmien muuttua.

–Suomi ei selviä, ellei merenkulku toimi. Meriliikenteen turvaaminen ja suojeleminen onkin merivoimien ykkösprioriteetteja miinantorjunta mukaan lukien. Ilmavoimat satsaavat puolestaan ilmasta maahan -kykyyn ja ilmapuolustuksen ylläpitoon ja kehittämiseen, selvitti Suominen kiinnostuneelle kuulijakunnalleen.

Maalla puolestaan satsataan ketteriin ja liikuteltaviin joukkoihin ja yllätykselliseen toimintaan, eikä tiedustelutoimintaakaan ole unohdettu. Tavoitteena on terästä asevelvollisten koulutusta aktiivisempaan suuntaan. Torju ja tuhoa -menetelmällä pysäytetään vihollisen hyökkäys ja aiheutetaan sille sellaiset tappiot, et-

tei se voi enää jatkaa hyökkäystään, jatkoi eversti Suominen.

Uusia ajatuksia ja menetelmiä sekä sodan kuvan muutoksia? Saa nähdä säilyykö Suomessa yleinen asevelvollisuus vai siirrymmekö josakin vaiheessa ammattiarmeijaan? Niin tai näin, me uskomme maan puolustukseen ja siihen panostamiseen. Ja pääasia on, että saamme jatkossakin elää vapaassa ja turvallisuudessa maassa.

Helena Miettinen

Kybersota tuo tullessaan meille vielä tuntemattomia uhkia.

MATKA RIIKAAN JA LIEPAJAAN 7.–10.6.2013

Helsinki-Uusimaa osaston organisoiman Liepajan matkan on lentopaikat on loppuunmyyty. Suuren kysynnän vuoksi järjestetään toinen ryhmä joka siirtyy ensin laivalla Tallinnaan ja edelleen Tallinnasta linja-autolla Riikaan.

Linja-auto/laiva-matkan ohjelma ja tiedot ovat seuraavat:

Vastuullisena matkanjärjestäjänä toimii Vihdin Liikenne Oy VL-Matkat, rekisteritunnus 4074/00/Mj Mv.

OHJELMA PERJANTAI

- 08:15 Kokoon-tuminen Helsingin Länsiterminaalissa 1. kerroksessa KOHTAUS-PAIKKA-pylvään luona, jossa VL-Matkojen edustaja jakaa laivakortit ja antaa matkaohjeet. Hänet tunnistaa Vihdin Liikenne VL-Matkat kyltistä. Matkatavarat voidaan sijoittaa Vihdin Liikenne Oy:n sinivalkoiseen bussiin laivamatkan ajaksi lukuun ottamatta passia tai poliisiviranomaisen matkustusta varten myöntämää henkilökorttia, joka tulee olla mukana laivassa.
- 09:15 Eckerö Linen M/S Finlandia lähtee kohti Tallinnaa
- 10:30 Aamiainen laivan buffet-ravintolassa 2. kattauksessa, 8. kerros
- 11:45 Saapuminen Tallinnaan ja ajo bussilla kohti Riikaa Latviassa. Matkalla eväskahvit
Saapuminen Riikaan
- n. 18 Majoittuminen Riian vanhan kaupungin laidalla sijaitsevaan hotelliin Radisson Blu hotel Elizabete****, osoite Elizabetes iela 73
- 19:00 Yhteisöllinen hotellin Astor Riga ravintolassa, osoite Z.A. Meierovica Bulvaris 10

LAUANTAI

- Buffet-aamiainen hotellissa.
- 09:00 Lähtö bussilla hotellilta ja ajo kohti Liepajaa (n. 220 km)
- n. 12 Saapuminen Liepajaan.
Jääkäreiden lipun vihkimistilaisuus
- 15:00 Yhteislounas Liepajassa hotelli Livan ravintola Upressa
- 18:00 Paluulähtö Riikaan prikaatinkenraali Asko Kilpisen johdolla. Hän toimii matkan asiantuntijaoppaana loppumatkan ajan.
- n.21 Saapuminen hotellille Riikaan.

SUNNUNTAI

- Buffet-aamiainen hotellissa.
- 10:30 Lähtö bussilla hotellilta ja ajo Riian lentoaseman kautta Jurmalaan. Lyhyt tutustuminen kaupunkiin. Mahdollisuus omakustanteiseen kahvitai lounastaukoon. Jurmalasta ajo jääkäreiden taisteluasemiin ja hautausmaalle Riianlahdelle, jonne on haudattu viisi suomalaista jääkäriä. Ajo Tukumsin kautta Misa-joen (ent. Missejoki) jääkärihaudoille Gallin-gissa teiden kunnon salliessa. Käynti jääkäri Matti Nykäsen haudalla. Ajo Rundalen palatsiin. Vierailu palatsissa, jonka jälkeen paluu Riikaan. Paluumatkalla Riiaassa mahdollisuus omakustanteiseen ruokailuun ravintola Lidossa. Siellä on useita seisovia pöytiä, joista jokainen voi valita

- mieleisensä aterian maksaen sen sitten kassaan.
n.19 Saapuminen hotellille

MAANANTAI

- Buffet-aamiainen hotellissa.
- 08:15 Huoneiden luovutus. Matkatavarat voidaan jättää hotelliin.
- 08:30 Kiertokävely vanhassa kaupungissa asiantuntijaoppaan johdolla.
- 09:30 Lähtö bussilla hotellista ja ajo kohti Tallinnaa
Ostosmahdollisuus Salacgrivassa lähellä rajaa Latvian puolella. Matkalla eväskahvit
Saapuminen Tallinnaan
- 16:15 Bussin laivaus
- 17:15 Eckerö Linen M/S Finlandia lähtee kohti Helsinkiä
- 19:45 Saapuminen Helsinkiin Länsiterminaaliiin

Matkan hinta on 560 € per henkilö kahden hengen huoneessa majoittuen, kun osallistujia on vähintään 20. Yhden hengen huoneen lisämaksu on 96 €.

Hintaan 560 € sisältyy:

- edestakaiset laivamatkat kansipaikoin välillä Helsinki–Tallinna
- buffet-aamiainen laivassa menomatalla
- 3 yötä aamiaisella hotellissa Radisson Blu hotel Elizabete****
- illallinen 1. matkapäivänä
- lounas Liepajassa 2. matkapäivänä
- ohjelman mukaiset bussikuljetukset
- sisäänpääsymaksu Rundalen palatsiin
- asiantuntijaoppaan palvelut ohjelman mukaisesti

Hintaan ei sisälly:

- alhohjuomia aterioilla
- laskutuslisää 5 €/lasku
- matkavakuutusta

Suosittellemme sellaisen **matkavakuutuksen** hankkimista, johon sisältyy peruutusturva sairauden sattuessa. Sovellamme Vihdin Liikenne Oy:n erityisehtoja matkan peruuntumistilanteissa.

MATKALLE MUKAAN PASSI TAI VIRALLINEN POLIISIN MATKUSTUSTA VARTEN MYÖNTÄMÄ HENKILÖKORTTI. SUOSITTELEMME PASSIA.

Ilmoittautumiset ensi tilassa:

Päivi Packalén
Vihdin Liikenne Oy VL-Matkat
Puh. 09 – 444 774
Sähköposti: paivi.packalen@vihdinliikenne.fi

16. JÄÄKÄRISEMINAARI

Jääkärien kotiinpaluu ja koulutustoiminta

21. huhtikuuta 2013

Ohjelma

10.00 Perinnejumalanpalvelus Korttesjärven kirkossa
Seppelpartion lähettäminen ja kunniakäynti Jääkärimuistomerkillä

11.00 Mahdollisuus ruokaluun seurakuntatalolla
Yhteisvastuulounas 10 euroa
Korttesjärven liikuntatalo

12.00 Musiikkia
Pohjanmaan sotilassoittokunta, kapellimestari
kapteeni Sami Salmivuoren johdolla

Alustajina

Fil. kand. Veikko Leväniemi: Vimpelin sotakoulu
Fil. tri. Kari Hokkanen: 95 vuotta jääkäreiden kotiinpaluusta

Tutustuminen Suomen Jääkärimuseoon
Tiedustelut: Vs. museointendentti Anne Kytönmäki 040 148 4420 annekytomaki@kauhava.fi

OSASTOT TOIMIVAT

HELSINKI-UUSIMAAN OSASTO

LINNAN AARTEET

WIKIPEDIA/M.ROSS

TAIDETTA PRESIDENTINLINNASTA

Tervetuloa Ateneumiin tutustumaan Presidentinlinnan taidearteisiin keskiviikkona 22.5.2013 klo 17.00. Aloitamme johdantoluennolla Ateneum-salissa ja sen jälkeen jokainen voi tutustua näyttelyyn omaan tahtiin. Luennon aikana opas esittelee sanoin ja kuvin näyttelyn sisältöä ja taustoja. Osasto maksaa johdantoluennon, osallistujilta peritään näyttelyn sisäänkäyntimaksu 10 €/hlö.

Presidentinlinnan peruskorjauksen aikana on ainutlaatuinen mahdollisuus tutustua rakennuksen kätkeisiin aarteisiin Ateneumissa. Näyttelyn ytimen muodostavat tsaarien aikana hankittu keisarillinen taidekokoelma sekä Ateneumin Presidentinlinnaa tallettamit teokset, joiden lisäksi mukana on runsaasti arvokasta esineistöä. Esillä on mm. Albert Edelfeltin, Werner Holmbergin, Ferdinand von Wrightin, Hjalmar Munsterhjelmin ja Akseli Gallen-Kallelan teoksia. Yltäkyläinen juhlatkaus tarjoaa myös paljon tietoa lähes 200-vuotiaan palatsin rakennushistoriasta ja elämästä vuosisatojen saatossa.

Näyttelyssä on esillä myös meille tärkeä Arfred Bockin Jääkärien tulo Vaasaan.

Ilmoittautumiset 14.5. mennessä, miel. sähköpostilla os.eija.h.paananen@gmail.com tai puh. 050 - 5414949 (iltaisin).

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYKSEN ALAOSASTOJEN YHTEYSTIEDOT

Osasto	Nimi	Gsm	Sähköposti
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@tieturi.fi
Kuopio	Seppo Räihä	040 591 4611	seppo.raiha2@pp.inet.fi
Lappi	Kaisa Liljeberg-Thronicke	040 861 5442	kaisa.liljeberg-thronicke@rovaniemi.fi
Oulu	Pertti Puonti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Pekka Virtanen		pekka.virtanen@ppg.inet.fi
Satakunta	Alpo Vehanen	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainet.net
Varsinais-Suomi	Osmo Suominen	0400 908 314	ojs@luukku.com
Vaasa	Martti Ehrnrooth	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Länsi-Pohja	Pentti Hiukka	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Kymenlaakso	Paavo Mikkonen	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Kainuu	Jouko Ollanketo	040 773 7763	
Kanta-Häme	Pertti Kiviniemi	0400 846 956	perttikivi@hotmail.com
Keski-Suomi	Martti Porvali	050 590 1051	porvalit@gmail.com
Etelä-Pohjanmaa	Juhani Passi	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Etelä-Karjala	Antti Lankinen	040 820 5620	aelankinen@gmail.com
Päijät-Häme	Ari-Ilmari Iisakkala	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi

ETELÄ-POHJANMAAN OSASTO

JÄÄKÄRIKERHO

■ Jääkärikerho 16.4. auditoriossa (ent. suojeluskuntien talo) osoitteessa Töölöntorinkatu 2 B, 00260 Helsinki klo 17.30 alkaen. Suomenlahden meripuolustusalueen komentaja kommodori **Markus Aarnio** pitää esitelmän aiheesta "Navy Seals -koulutus".

Osasto tarjoaa kahvit jonka vuoksi toivotaan ilmoittautumaan etukäteen. Ilmoittautumisia vastaanottaa **Arno Hakkarainen** puhelimitse 050 3835 486 tai sähköpostitse arno.hakkarainen@gmail.com.

Helsinki-Uusimaa osasto
Johtokunta

KEVÄTKOKOUS

■ JP 27:n Perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osaston kevätkokous pidetään Kuortaneen Urheiluopistolla 04.04.2013 klo 18.00. Kahvit 17.30 alkaen. Kokous on luentosali ykkösessä, opiston toisessa kerroksessa. Kokouksessa käsitellään sääntöjen kevätkokoukselle määrittämät asiat. Kokouksen alussa esitellään Kuortaneen urheiluopiston tämän päivän toimintoja.

Tervetuloa!

E-P:n os johtokunta
Johtokunta

Jääkärilippu-postimerkki

Helsinki-Uusimaan osasto on teettänyt oheisen 1. luokan ikipostimerkin, jossa liehuu jääkärilippu. Suunnittelutyötä veti osaston edellinen puheenjohtaja Henrik Lagus.

■ Merkkiä voi tilata joko jääkärikanSLiasta sähköpostitse jaakarikanslia@kolumbus.fi. tai puhelimitse numerosta 09 135 1009 tai 050 377 8845 (Tiina Kiiski).

Toimitusaika on noin kaksi viikkoa. Postimerkkiä myydään kahdeksan merkin vihoissa ja minimi tilausmäärä on yksi vihko, joka maksaa 16 euroa. Lisäksi tulevat toimituskulut.

Jääkärilippu-postimerkki on tyylikäs tapa kertoa jääkäriperinteistä. Merkki sopii mainiosti myös lahjaksi.

www.jp27.fi

PAROLE

Päätoimittaja – Chefredaktör
Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com

PAROLE 2/2013 ilmestyy kesäkuussa 2013. Lehteen tarkoitetun aineiston tulee olla toimituksessa 15.5. mennessä.

4 numeroa vuodessa, 20 €/vsk
4 numer i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd Askö Kilpinen, Kari J Talvitie, Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande Kilpinen, Askö	Jäsenet – Medlemmar Fagnäs, Peter
Varapuheenjohtaja – Viceordf. Lahti, Jere	Heiskanen, Kari
Asiamies – Ombudsman Eklin, Jukka	Hägglund, Gustav
	Kuljukka, Antti
	Manninen, Ohto
	Pennanen, Jukka
	Puheloinen, Ari
	Sihvo Sami

JP 27:n PERINNEYHDISTYS RY –
FÖRENINGEN JB 27:s TRADITIONER RF

Hallitus – Styrelse Puheenjohtaja – Ordförande Laatikainen, Pertti Varapuheenjohtaja – Viceordförande Talvitie, Kari J Sihteeri – Sekreterare Kiiski, Tiina	Jäsenet – Medlemmar Aherto, Markku Ehnröoth, Martti Hakkarainen Arno Iisakkala, Ari-Ilmari Mikkonen, Paavo Parkkola, Ari
---	--

KANSLIA: Auki ma–to 10–14. KANSLI: Öppet må–tors 10–14.

Pohjoisranta 20 A – Norra Kajen 20 A
00170 HELSINKI – 00170 HELSINGFORS
Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi
Kansilan puhelimet ovat "avoinna" kanslian aukioloaikoina. Muulloin niihin voi jättää viestin tai lähettää tekstiviestin.

26. helmikuuta Hämeenlinnassa naulatun jääkärilipun neljännen painoksen ommellut taideompelija Paula Riihuhta lyö tekijän naulan numero 26 lipun tankoon. Riihuhdalta meni melkein kolme kuukautta lipun ompelemiseen. Naulausta avustaa sotakamreeri Teuvo Mahrberg.

Kuva: Paavo Mikkonen

